

La diversitat intel·lectual infanto-juvenil i el lleure educatiu

TREBALL FINAL DE GRAU

Autor: Sergi Gil Garrido

Tutor: Òscar Martínez Rivera

Grau en Educació Social

Universitat Ramon Llull / Facultat d'Educació i
Treball Social Pere Tarrés

Curs 2020-2021

AGRAÏMENTS:

Vull donar les gràcies als meus pares, al meu germà, al suport de la meva parella Karen, i en especial al meu tutor Òscar, per haver-me acompanyat en aquest camí i per donar-me la motivació que necessitava. També donar gràcies les professionals de l'entitat socio-educativa Tu Tries per a la col·laboració d'aquest treball.

Terrassa, 20 de maig de 2021

SUMARI:

1. Introducció.....	2
2. Justificació i objectius.....	4
3. Metodologia.....	5
4. Marc Teòric.....	7
4.1 La diversitat funcional intel·lectual.....	10
4.2 El lleure educatiu.....	17
4.2.1 El lleure i la discapacitat.....	21
4.3 Educació social i diversitat funcional.....	30
5. Treball de camp	36
5.1 Anàlisis i resultats de les entrevistes.....	36
5.2 Discussió.....	42
5.2 Reflexions finals.....	45
6. Conclusions finals del treball.....	46
7. Bibliografia.....	50
8. Annexes.....	52
8.1 Transcripció de les entrevistes realitzades.....	52

Resum:

Aquesta investigació persegueix un doble objectiu: En primer lloc, explorar i analitzar les diferents situacions, necessitats i entorns en el que es troba actualment la diversitat intel·lectual en les edats infanto-juvenils, i com pot repercutir en el seu desenvolupament com a persones, a banda, també és veure contemplat la relació entre un educador social o treballador social en la intervenció d'aquest àmbit. I en segon lloc, presentar unes entrevistes realitzades a professionals de l'àmbit per poder introduir-nos en plena matèria.

Aquest treball per tant, pretén submergir-se en l'evolució del terme de la diversitat intel·lectual en la nostra societat i com aquesta ha evolucionat i si realment ens trobem davant d'un sector on està totalment acceptat per la població i també per l'administració. A més de la visibilització de la tasca dels educadors socials en l'àmbit del lleure educatiu i la responsabilitat que aquests tenen.

Per dur a terme la investigació s'ha utilitzat una metodologia qualitativa amb entrevistes estructurades a professionals amb experiència en l'àmbit del lleure i la discapacitat intel·lectual.

Paraules claus: diversitat intel·lectual, lleure educatiu, visibilització i normalització, educació social i lleure, evolució de la societat, inclusió.

Abstract:

This exploratory research has two objectives. First, explore and analyze the different situations, needs and environment in what is currently the intellectual diversity in childhood and adolescence, and how it can affect their development as people, in addition, also see the relationship between a social educator or social worker in the intervention of 'this area. And secondly, to present interviews with professionals in the field in order to introduce us to the full subject.

This work therefore seeks to immerse itself in the evolution of the term of intellectual diversity in our society and how it has evolved and whether we really are facing a sector where it is fully accepted by the population and also by the administration. In addition to highlighting the work of social educators in the field of educational leisure and the responsibility they have. A qualitative methodology was used to conduct the research.

Keywords: intellectual diversity, educational leisure, visibility and normalization, social education and leisure, evolution of society, inclusion.

1. Introducció

La diversitat intel·lectual cada cop més, és un fenomen que està prenent un pes important en la nostra societat. Les polítiques socials, tots els diferents serveis, recursos que configuren una xarxa de protecció social, on l'objectiu és donar resposta a un col·lectiu de la població amb necessitats, diferents demandes, inquietuds... Però, són suficients? cal no oblidar, que aquestes persones disposen d'una família on l'únic interès es afavorir el desenvolupament positiu del seu fill/a. La identificació de les diferents necessitats que aquestes persones o famílies és un procés complex que principalment es realitza una orientació a la millora de condicions de vida, les necessitats que puguin tenir,...

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS, 2020), entre un 20% i un 40% de les persones amb discapacitat no veuen per lo general les seves necessitats satisfetes d'assistència en el seu dia a dia, inclòs el lleure i temps lliure, sent la causa principal, la gran quantitat de barreres que tenim en la nostra societat i que impedeixen el desenvolupament d'aquestes.

El treball s'ha realitzat amb la intenció d'investigar la influència i visibilització que té la realització d'activitats en el lleure educatiu en les persones infanto-juvenil amb diversitat intel·lectual, juntament amb la tasca que pot realitzar un/a educador/a social en aquest àmbit. També es realitza una investigació amb relació a si el lleure proporciona una major de qualitat de vida a les persones amb diversitat intel·lectuals i de quina forma.

Es tracta d'una investigació descriptiva, elaborant una revisió bibliogràfica sobre el tema que s'estudia, i seleccionant aquelles fonts més importants per posteriorment incloure-les en aquesta investigació.

En aquest treball, s'ha pogut comprovar, que avui dia, la inclusió, participació, recursos, de les persones amb diversitat intel·lectual en l'àmbit del lleure educatiu és escassa, degut a tots els obstacles comentats que ens trobem i que ho impedeixen. Per aquest motiu, podem apreciar com no s'ha avançat molt en respecta aquest tema en la nostra societat actual. I si mirem uns quants anys enrere, les insatisfaccions que ara mateix ens podem trobar, són les mateixes d'ara.

Tenim una societat que no ha acceptat i incorporat encara a les persones amb diversitat intel·lectual com agents actius en la població. Per la qual, és un col·lectiu que se sent totalment discriminat i vulnerable en el desenvolupament de la persona, exclosos d'una societat en la qual haurien de formar part, tal com afirma la legislació.

- Contextualització dels temes principals de recerca:

El treball s'ha dividit en diversos apartats d'investigació, desglossant cada un dels aspectes que es tracten en aquest treball de fi de grau. En primer lloc, es realitza una implementació dels objectius generals i específics, de forma concreta, que s'han treballat al llarg de la investigació i l'interès per aquest.

Posterior als objectius, trobarem la metodologia, és a dir, la forma en la qual s'ha fet el treball i les diferents tècniques que s'han utilitzat per a realitzar-lo.

En tercer lloc, s'explica el marc teòric, el qual s'expliquen cada un dels punts dels quals es tracta d'aquest treball, començant des d'un context històric de la diversitat intel·lectual i la seva evolució fins a la tasca professional.

Finalment, es presenta l'anàlisi de 7 entrevistes realitzades a professionals especialitzats en l'àmbit del lleure educatiu i la diversitat intel·lectual. Seguit això, es relaten les conclusions finals del treball juntament, amb algunes recomanacions que es poden realitzar, en un futur no molt llunyà, per a millorar la situació d'accés al lleure de les persones amb diversitat intel·lectual.

2. Objectius i Justificació

En aquest treball de fi de grau, es durà a terme una investigació de l'evolució en la nostra societat del lleure educatiu i la diversitat intel·lectual, la principal raó és que considero, de vital importància, el lleure de les persones amb discapacitat i els beneficis que pot arribar a obtenir aquest col·lectiu en la seva qualitat de vida i quins impediments tenen. També es podrà contemplar la relació entre l'educació social, el lleure educatiu i la diversitat intel·lectual. Per poder dur-ho a terme, és necessari i imprescindible, conèixer què és la diversitat intel·lectual i com aquest terme ha evolucionat. Per tant aquest treball està orientat segons els següents objectius:

Objectius generals:

- Comprovar si la diversitat intel·lectual avui dia es troba en una situació de vulnerabilitat.
- Analitzar la necessitat de visibilitzar el lleure educatiu en l'àmbit de la diversitat intel·lectual.
- Definir de quins recursos poden disposar el col·lectiu de la diversitat intel·lectual.
- Identificar la necessitat de potenciar la figura de l'Educador social en el món del lleure educatiu.

Objectius específics:

- Definir termes de lleure, diversitat i qualitat de vida.
- Conèixer les barreres a les quals s'enfronten les persones amb discapacitat en l'àmbit del lleure educatiu.
- Identificar els beneficis que té el lleure educatiu en la qualitat de vida de les persones amb diversitat intel·lectual.
- Conèixer l'oferta de programes o serveis que s'ofereix a persones amb diversitat intel·lectual.
- Definir l'educació social i els seus principals objectius.
- Descriure aquelles funcions que es poden desenvolupar en aquest àmbit.
- Investigar quin és el paper d'educadors socials, integradors socials, treballadors socials en diferents programes en el lleure educatiu i la diversitat intel·lectual.

3. Metodologia

Per a l'elaboració d'aquest TFG, s'ha seguit un procés caracteritzat per la continuïtat, que és el que m'ha permès avançar en el treball amb seguretat, ja que prèviament s'ha realitzat una selecció de la bibliografia adequada per a la composició de la fonamentació teòrica i posteriorment les propostes d'entrevista a professionals especialitzats en l'àmbit del lleure educatiu i la diversitat intel·lectual basades en els conceptes estudiats i contrastats. A continuació mostro una figura en la qual s'inclou un esquema d'acció metodològica que facilita la comprensió dels passos que s'han anat seguint i integrant per a la composició del treball:

Paraules claus: diversitat intel·lectual, lleure educatiu, visibilització i normalització, educació social i lleure, evolució de la societat, inclusió.

Metodologia del TFG: (elaboració pròpia)

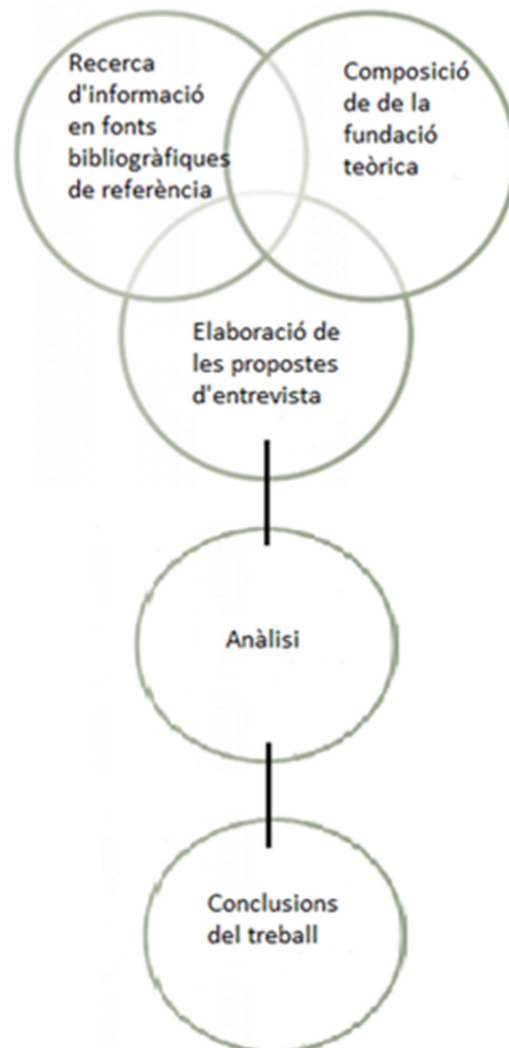

Figura 1. Metodologia del TFG

S'ha començat realitzant una recerca d'informació de nombroses fonts bibliogràfiques, centrada principalment en la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu juntament en l'evolució del terme de diversitat intel·lectual en la nostra societat. S'han consultat revistes científiques així com articles especialitzats en l'àmbit. Així mateix s'ha profunditzat la importància del lleure i l'esport amb la connexió de la diversitat intel·lectual analitzant diversos documents tècnics d'organismes (FEAPS, ONU, ACELL) i associacions (CLL TURTRES, FUPAR, PRODIS) d'entre d'altres.

Un cop feta l'anàlisi bibliogràfica s'ha realitzat la fonamentació teòrica, començant per destacar els aspectes principals de la diversitat intel·lectuals com el seu concepte, les característiques, l'evolució del terme, seguit per l'autonomia de la persona i tractant de crear una unió entre els termes.

Les entrevistes han estat realitzades per via Zoom, degut a la situació en la qual vivim, i de forma totalment desinteressada.

Un cop s'ha explorat els temes principals del treball, s'ha elaborat una proposta d'entrevistes a professionals dedicats al lleure educatiu i la diversitat intel·lectual. Juntament amb una posterior anàlisi d'aquestes en referència dels objectius establerts en el treball. Els criteris d'anàlisi han estat basats en els fonaments de la teoria recercada al llarg del treball, juntament amb els objectius establerts.

4. Marc Teòric

En el camp acadèmic de l'educació social i el lleure educatiu amb persones amb diversitat funcional ha adquirit una notable importància. Però l'aprofundiment teòric d'aquest treball consistirà a observar l'efectivitat de diferents projectes.

Tal com afirma Feito (2007), trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir “un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció” (p. 11). Així mateix, s'entén que una família, i per tant un infant, es troba en situació de vulnerabilitat en el moment que les famílies no aconsegueixen promoure la salut familiar ni assegurar el desenvolupament adequat dels seus membres, especialment el dels infants i adolescents que creixen en el seu si (Hidalgo, Menéndez, Sánchez, Lorence i Jiménez, 2009), fet que perjudica la integritat física i psicològica del menor i en deteriora el desenvolupament personal i social.

Des d'un enfocament inclusiu (Ainscow, 2004; Morata i Alonso, 2019) és essencial remarcar que, les característiques d'aquests joves en situació de vulnerabilitat, el més important són les raons per les quals els diferents sistemes que hi intervenen no són capaços de fer-ne possible la inclusió. Tal com planteja Conca (2011), podem comprendre el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional.

Per tal de comprendre el lleure tal com s'ha esmentat anteriorment, és a dir, com un àmbit de pensament, acció i intervenció (Conca, 2011), és indispensable subratllar la importància de l'educació del lleure en els joves en situació de vulnerabilitat, entenent-la com “un procés relacionat amb l'aprenentatge d'habilitats i coneixements, però també unit al desenvolupament d'actituds i conductes que impliquen un món de valors i una capacitat d'elecció” (Ayuso, 2002, p. 26).

Cal dir que quan associem a una persona amb diversitat funcional amb el lleure, ens trobem amb una carència de documentació i investigació en la matèria, si més no, en Espanya. Ja que en el Nord d'Europa i especialment en els EE.UU. i Canadà l'estudi d'aquests temes compta ja amb un coneixement acadèmic de més de tres dècades. El lleure en les persones amb diversitat funcional, en un principi, va ser plantejat com a fins terapèutics en el que aquestes persones anaven per ocupar el seu temps lliure que molts cops acabaven gaudint. A partir d'aquí, aquests fins terapèutics ha anat evolucionant cap

al reconeixement de la importància del lleure en la vida de les persones amb diversitat funcional (Brahman, 2006).

Existeixen diversos conceptes que n'ajudaran a fer una investigació profunda de la diversitat funcional en el lleure educatiu.

El simple fet que es tracti de persones amb diversitat no significa que es puguin vulnerar els seus drets i per això la Convenció de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb "discapacitat" (ONU, 2006) s'encarrega que aquests drets siguin respectats per aquelles persones afectades per alguna diversitat.

Com bé sabem aquest col·lectiu de persones, es basa en un col·lectiu força vulnerable i en moltes ocasions s'exclouen a aquestes persones pel simple fet de tenir una diversitat. Una de les principals causes és pels prejudicis que la població en general té sobre aquest col·lectiu. Això provoca un efecte negatiu cap a aquestes persones en el seu desenvolupament personal.

Doncs bé els propòsits de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb "discapacitat", sembrar, protegir i garantir el gaudi ple de tots els drets humans i llibertats fonamentals per totes les persones amb discapacitat, i promoure el respecte de la seva dignitat inherent, en igualtat de condicions. (Art. 1)

Els principis generals de la Convenció són: el respecte de la dignitat inherent, l'autonomia individual, inclosa la llibertat de prendre decisions, i la independència de les persones; la no discriminació, la participació i inclusió en la societat, el respecte per la diferència i l'acceptació de les persones amb discapacitat, la igualtat d'oportunitats, l'accessibilitat, etc. (Art. 3)

Podem trobar algunes idees dins d'aquesta Convenció, com per exemple:

- Segons l'article 5 de la Convenció es reconeix que "tots som iguals davant la llei"

i es prohibeix tota discriminació per motius de discapacitat i garanteixen a aquest col·lectiu protecció legal i efectiva contra la discriminació per qualsevol motiu.

- Segons com diu l'article 17, que protegeix la integritat de la persona, "tota persona amb discapacitat té dret que es respecti la seva integritat física i mental en

igualtat de condicions amb els altres "

- L'article 30 reconeix el dret a la participació en la vida cultural, les activitats recreatives, l'esplai i l'esport, assegurant que tinguin accés a material cultural, programes de televisió, llocs on s'ofereixin representacions o serveis culturals i garantint també la igualtat d'oportunitats per a desenvolupar la seva capacitat creativa.

Cal dir que a Espanya disposem d'una pròpia llei que segon el "*Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social.*" Aquesta llei té com a objectiu garantir a les persones amb discapacitat el dret a la igualtat d'oportunitats, entesa aquesta com la no discriminació per raó de discapacitat que pugui obstaculitzar l'exercici en igualtat de condicions dels drets humans i llibertats en els contextos polític, social, econòmic, laboral, cultural, i civil.

4.1 La diversitat funcional intel·lectual

El terme diversitat funcional intel·lectual ha avançat molt en els darrers anys, el que vol dir que no sempre s'ha anomenat així a aquest col·lectiu. Aquest canvi de terme ha estat gràcies a la comprensió del procés de diversitat i la seva millora. El terme diversitat intel·lectual ha substituït la denominació de retard mental i des de no fa tant el terme discapacitat. La terminologia que s'utilitza per denominar al que ara és la diversitat intel·lectual ha canviat. Històricament els termes que s'han utilitzat han estat com ara minusvalidesa mental, subnormalitat mental i debilitat mental.

En l'article 32 del text original de el Codi civil, publicat el 1889.07.25 es pot veure com utilitzaven termes com aquests. *“La menor edad, la demencia o imbecilidad, la sordomudez, la prodigalidad y la interdicción civil no son más que restricciones de la personalidad jurídica. Los que se hallaren en alguno de esos estados son susceptibles de derechos y aun de obligaciones cuando éstas nacen de los hechos o de relaciones entre los bienes del incapacitado y un tercero”*. Cal dir que fins hi tot aquí a Espanya existia el dia dels subnormals.

També ho podem observar en l'article 200 d'aquesta mateixa redacció original del Codi civil: *“Están sujetos a tutela: 1.º Los menores de edad no emancipados legalmente. 2.º Los locos o dementes, aunque tengan intervalos lúcidos, y los sordomudos que no sepan leer y escribir. 3.º Los que por sentencia firme hubiesen sido declarados pródigos. 4.º Los que estuviesen sufriendo la pena de interdicción civil”*.

Imatge 1: Dia 26 Abril, celebració dia nacional del Subnormal

Font: Recuperat a: miradasocial.fundacioncb.es

Posteriorment, passats els anys, es va passar a utilitzar el terme retard mental per referir-se a la mateixa població d'individus que ara anomenem amb diversitat o discapacitat (encara en alguns aspectes) intel·lectual.

L'associació Americana de Retard Mental (AARM), actualment anomenada Associació Americana de Discapacitats Intel·lectuals i del Desenvolupament (AAIDD), abans d'arribar

a la definició actual de diversitat funcional, va haver-hi moltes propostes definint el terme de retard mental.

Imatge 2: Titular diari La Vanguardia

Página 8 LA VANGUARDIA ESPAÑOLA

EN ESPAÑA EXISTEN APROXIMADAMENTE 25.000 NIÑOS SUBNORMALES

Con una asistencia adecuada se podrían recuperar
las dos quintas partes de los mismos

Aunque se carece de cifras concretas, unos 250.000 niños españoles son subnormales. O si se prefiere: entre el 10 y el 15 por ciento de la población escolar. El Hospital Psiquiátrico de Madrid, 19.696 niños subnormales en Madrid, 14.596 en Barcelona, 8.875 en Valencia, 5.372 en Córdoba, 5.270 en Jaén, experiencia ha demostrado cómo en muchos trabajos que suponen grandes automatismos el rendimiento de muchos subnormales es superior. Incluso al de

Madrid de
tes de
a la je
se rec
vimen
tual de
versas
IX As
timame

Font: Recuperat a: Lavanguardia.es

La AAIDD (2011) recull en la seva onzena edició l'evolució d'aquest terme partint de l'establerta per la AARM anteriorment, recopila el progrés del terme d'acord amb les definicions plantejades per diferents autors al llarg de la història com per exemple:

Es considerava que el retard mental feia "referència a un funcionament intel·lectual general per sota de la mitjana que comença durant el període de desenvolupament i que s'associa amb deficiències en una o més dels següents conceptes: (1) maduració, (2) aprenentatge, (3) adaptació social." (Heber, 1959, pàg. 3).

Anys més tard Heber (1961) considerava que el "Retard mental fa referència a un funcionament intel·lectual general per sota de la mitjana que comença durant un període de desenvolupament i que s'associa amb deficiències en conducta adaptativa" (p.3).

Posteriorment Grossman (1973) entenia que el "Retard mental fa referència a un funcionament intel·lectual significativament inferior a la mitjana que coexisteix amb dèficits en conducta adaptativa, i que es manifesta durant el període de desenvolupament." (P.1).

Luckasson et al. (1992) considerava que: "Retard mental fa referència a limitacions substancials en el funcionament actual. Es caracteritza per un funcionament intel·lectual significativament inferior a la mitjana, que coexisteix juntament amb limitacions en dues o més de les següents àrees d'habilitats adaptatives: comunicació, autocura, vida a la llar,

habilitats socials, ús de la comunitat, autodirecció, salut i seguretat, habilitats acadèmiques funcionals, oci i treball. El retard mental es manifesta abans dels 18 anys." (P.1).

Finalment, més endavant aquests autors entenen que el "Retard mental és una discapacitat caracteritzada per limitacions significatives en el funcionament intel·lectual i en la conducta adaptativa que es manifesta en habilitats pràctiques, socials i conceptuals. Aquesta discapacitat comença abans dels 18 anys." (Luckasson et al., 2002).

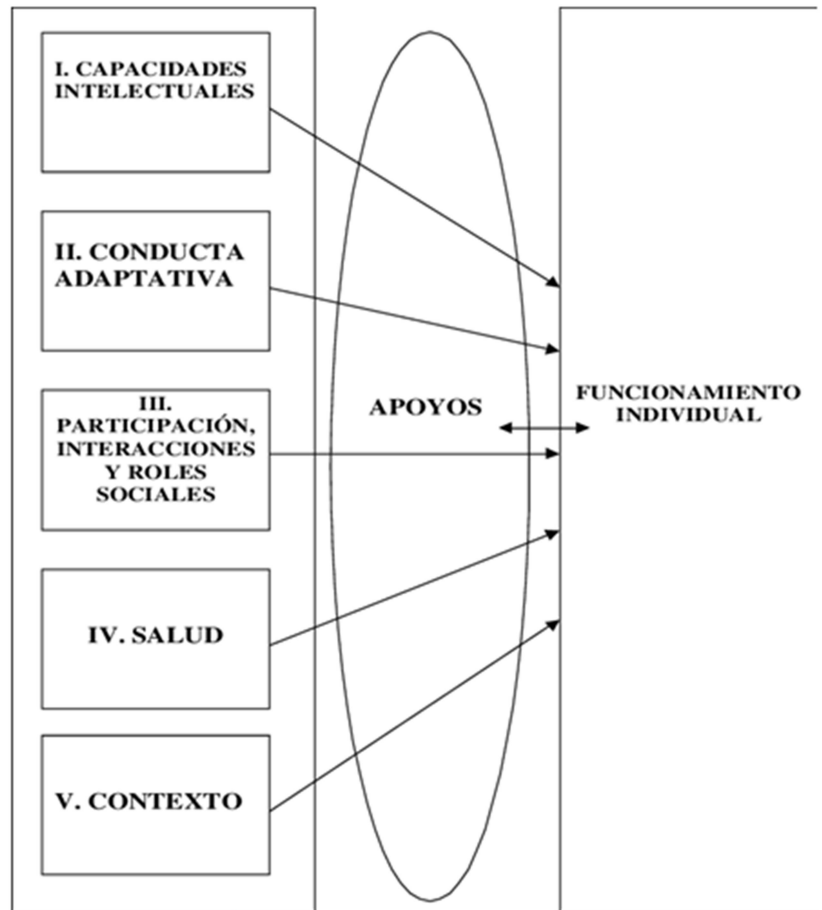
La primera de les cinc dimensions que es relacionen amb el funcionament individual i que apareixen en la figura anterior, es correspon amb les capacitats intel·lectuals, tot allò que té a veure amb la intel·ligència: raonament, planificació, resolució de problemes, pensament abstracte, comprensió

d'idees complexes, aprenentatge ràpid i aprenentatge amb l'experiència. La següent dimensió es refereix a la conducta adaptativa de l'individu, i són els comportaments que li permetran desenvolupar-se en la vida diària. Un altra dimensió, és la participació, interacció i rols socials, que es basa en la capacitat de participació i intervenció en les diferents pràctiques socials (Verdugo, 2002).

La salut és un altra dimensió que podem observar en el model, ja que influeix i podria afectar el funcionament individual. L'última dimensió és el context, on fa referència a la importància del entorn de la persona (Schalock, 2009).

Actualment la definició correcta, segons la AAIDD considera que la diversitat funcional intel·lectual és la següent, aquesta definició es pot trobar en recollida en l'11a edició

Imatge 4: Model teòric de retràs mental

(2010): *"La discapacitat intel·lectual es caracteritza per limitacions significatives tant en funcionament intel·lectual, com en conducta adaptativa, tal com s'ha manifestat en habilitats adaptatives, conceptuals i pràctiques. Aquesta discapacitat s'origina abans dels 18 anys "*. (Pàg. 33).

Com ja he comentat, des dels darrers anys existeix la discussió sobre la diversitat funcional o la discapacitat, doncs bé aquesta proposta sorgeix l'any 2005 pel Foro de Vida Independent (FVI) en els seus objectius són eliminar aquelles nomenclatures que puguin ser negatives o ofensives.

El concepte pretén una qualificació que no descriu una mancança, sinó que el que assenyalava és un desenvolupament quotidià, una funcionalitat, diferent del que es considera usual; i, a més, assumeix que aquesta funcionalitat diversa implica discriminació i que és, no la peculiaritat fisiològica, sinó l'entorn social el que la produeix. El FVI, amb el concepte diversitat funcional, reclama el respecte a la dignitat, integral, de la persona humana. (Rodríguez Díaz i Ferreira, 2010, pp. 289-309).

Però en canvi, el Comitè d'Entitats de Persones amb Discapacitat (CERMI), rebutja aquest concepte a les persones amb discapacitat. Per què?

La principal raó que donen és degut al fet que "La immensa majoria de les persones amb discapacitat i del seu moviment social rebutja la utilització de l'expressió 'diversitat funcional' per no sentir-se identificades amb un lèxic sense legitimitat ni suport social ampli". També argumenten que "no descriu la realitat, sinó que resulta confús i fins i tot de vegades pretén ocultar aquesta realitat, atacant l'enfocament inclusiu i de defensa de drets". (Down Espanya, 2017). Com podem veure, de cara a suport social falta molta feina a fer encara, i normalitzar aquest vocabulari en tots els àmbits.

CERMI darrerament ha llançat un lema anomenat "No ens canviïs el nom, ajuda'ns a canviar la realitat", a través d'aquest lema personalment el que es pretén, és reflexionar sobre la realitat en la qual vivim, utilitzant el terme i vocabulari adequat per a referir-nos a aquest col·lectiu i fent el màxim per que aquest estiguin més integrats en la nostra societat.

El Manual Diagnòstic i Estadístic dels Trastorns Mentals (DSM - Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders), DSM-5 (2013) considera que la diversitat intel·lectual, "un trastorn que comença durant el període de desenvolupament i que inclou limitacions del funcionalment intel·lectuals o també el comportament adaptatiu en els dominis conceptual, social i pràctic" (p.33).

El DSM, és un manual que conté descripcions, símptomes i altres criteris per diagnosticar trastorns mentals. Aquests criteris de diagnòstic proporcionen un llenguatge comú entre els diferents professionals (psiquiatres, psicòlegs clínics i investigadors de les ciències de la salut) que es dedica a la psicopatologia, establint clarament els criteris que els defineixen i ajudant a assegurar que el diagnòstic sigui precís i consistent. (Belloch, Sandín, Ramos. 2008).

En acord i recopilació de tots els autors, la discapacitat o diversitat intel·lectual és un trastorn que comença durant el període de desenvolupament i que inclou limitacions del funcionament intel·lectual com també del comportament adaptatiu en els dominis conceptual, social i pràctic (DSM 2013). S'han de complir els tres criteris següents:

1. Deficiències de les funcions intel·lectuals, com el raonament, la resolució de problemes, la planificació, el pensament abstracte, el judici, l'aprenentatge acadèmic i l'aprenentatge a partir de l'experiència, confirmats mitjançant l'avaluació clínica i proves d'intel·ligència estandarditzades individualitzades.
2. Deficiències del comportament adaptatiu que produeixen fracàs de l'acompliment dels estàndards de desenvolupament i socioculturals per a l'autonomia personal i la responsabilitat social. Sense suport continu, les deficiències adaptatives limiten el funcionament en una o més activitats de la vida quotidiana, com la comunicació, la participació social i la vida independent en múltiples entorns com ara la llar, l'escola, el treball i la comunitat.
3. Inici de les deficiències intel·lectuals i adaptatives durant el període de desenvolupament.

En definitiva, qualsevol terme social, al llarg del temps ha tingut canvis en la seva terminologia. Tots els canvis que succeeixen al llarg del temps en relació amb l'acció social, generen discussions prèvies i posteriors que van molt més enllà del simple canvi de paraules.

Aquestes circumstàncies s'han donat i s'estan donant en tot el que fa referència a la qüestió de la discapacitat i la diversitat funcional. Evidentment, la discussió està assegurada entre els professionals, la població en general i sobretot es fa intensa entre el mateix col·lectiu de persones amb diversitat funcional. (Martínez-Rivera, 2014). Cal destacar, que aquest canvi de paraules va molt més enllà i també suposa un canvi de conceptualització important. El fet de simplement modificar o canviar aquestes paraules,

ens durant a una discussió, la qual generarà haver de discutir sobre determinades qüestions que ens poden portar a repensar la discapacitat.

Un exemple clar és com s'ha aconseguit normalitzar, si més no entre la majoria d'acadèmics, professionals i ciutadans, l'ús de "persona amb discapacitat" en comptes de "discapacitat" (Martínez-Rivera, 2014). En aquest cas, s'apostava per a la "persona" a les diferents característiques que podia tenir.

Indiscutiblement els qui només substitueixin les paraules aportaran menys canvis que els qui les canviïn i en modifiquin el significat. Però, en qualsevol cas, la discussió, tal com hem comentat, genera prou debat per a donar l'oportunitat de centrar l'atenció en una qüestió que està resolta. Sigui com sigui, hi ha molts autors que han aprofundit estrictament sobre la qüestió de les paraules com Palacios i Romañach (2006 i 2008), Planella (2004 i 2013) o de manera molt desenvolupada Palacios (2004).

En un treball en relació amb el voltant de les representacions socials i de discapacitat, Soto i Vasco (2008:8) expliquen com "los seres humanos actúan hacia las cosas sobre la base de los significados que éstas tienen para ellos; la segunda propone que dichos significados surgen de las interacciones sociales y la última argumenta que estos significados se manejan y modifican por medio de un proceso de interpretación que utilizan las personas al tratar con las cosas que encuentran".

Al llarg de la història de la humanitat, ens hem trobat amb dues tipologies i separació de persones, és a dir, les persones "imperfectes" (per diferents causes), han patit un aïllament per part de la resta de la població.

Per tant, la discussió important no és només l'ús d'una paraula o d'una altra, sinó el fet que per determinades circumstàncies algú hagi d'adoptar camins diferents de la resta. I és que la diversitat funcional ens porta a plantejar que és el sistema qui genera que hàgim de posar marques d'una manera o d'una altra. Perquè en realitat el disseny de qualsevol part d'una ciutat hauria d'estar pensat perquè hi poguessin accedir totes les persones i per tant no haver de fer accessos "especials" (Martínez-Rivera, 2014).

La diversitat funcional, en aquest sentit, aporta com a base el fet que és l'entorn el generador de les limitacions de les persones. Per tant, situa la mirada en aquelles circumstàncies que fan que determinades persones no puguin gaudir dels mateixos privilegis que la resta només per no tenir característiques de normalitat estadística.

No és difícil saber, que les persones amb diversitat funcional han patit discriminació de tots els aspectes de la vida al llarg de la història. Ja sigui per la igualtat d'oportunitats entre les persones ordinàries i aquelles que pateixen alguna diversitat.

D'altra banda, es donen circumstàncies en què el discurs únic de la normalitat aixafa la possibilitat de ser divers. Això pot complicar la vida a les persones exercint una pressió de discriminació que pot arribar a saltar-se des de marcs legals dels estats o els Drets Humans (Martínez-Rivera, 2014).

El sistema i els serveis específics (si calgués haver-los d'emprar) han d'estar preparats perquè les persones, de manera global en les seves vides, prenguin aquelles decisions sigui amb suports o sense ells, però que el resultat final de les seves accions provingui d'una presa de decisions. Així doncs, en termes generals, no és la persona la que no té capacitat de prendre decisions sinó que el sistema que l'envolta podria estar no facilitant-li una vida on la protagonista sigui ella i no el discurs únic assentat en aquest context on es determina què en serà, de la seva vida, sense tenir-la realment en compte (Martínez-Rivera, 2014).

D'aquesta manera convé recordar de nou que la denominació de discapacitat prové en tots els casos d'una anàlisi comparativa que finalment acaba generant el que Ferreira i Toboso (2014:3) denominen experiència subjectiva de la discapacitat. En relació amb això afirmen que "podemos expresarlo diciendo que la experiencia subjetiva de la discapacidad se configura a partir de un cuerpo emocionalmente movilizado en búsqueda permanente de reconocimiento. En esto, las personas con discapacidad no se diferencian en lo más mínimo de las personas sin discapacidad (si aceptamos, claro está, los presupuestos de la teoría de la acción de Bourdieu); lo que define la diferencia y, por lo tanto, la especificidad de la discapacidad como experiencia subjetiva es la particular catalogación que, a partir de los dictámenes de la ciencia médica, se hace de dicho cuerpo como cuerpo defectuoso y las concretas operaciones de 'rectificación' del mismo que conforman el marco de las específicas operaciones emocionales a través de las que se constituye el habitus de la discapacidad" (Ferrante, 2008; Ferrante i Ferreira, 2007, 2008, 2010).

4.2 El lleure educatiu

El lleure educatiu a Espanya ha evolucionat molt al llarg de 30 anys, hem evolucionat pel que fan les institucions que el desenvolupen com la mateixa activitat que realitzen. Actualment podem trobar el lleure educatiu en menjadors escolars, esport infantil, centres de dia, centres oberts, activitats extraescolars,... Per tal de buscar la definició més adequada del lleure educatiu em basaré en C. Armengol (2006), qui va presentar un model que establí eixos vinculats a la formalització (intencionalitat educativa i institucionalització), els mitjans educatius, la metodologia, que acaben establint quatre formes de fer les activitats diferenciades:

- Abast en l'enfocament de l'activitat: activitats globals activitats sectorials o especialitzades.
- Sistematització i formalitat educativa: activitats subjectes a un plantejament educatiu amb monitors acció més o menys espontània dels participants.
- Enfocament metodològic de l'activitat: models predominantment relacionals models predominantment actius.
- Implicació institucional i participació: els infants com a membres d'una entitat els infants com a usuaris d'un servei o equipament.

Com podem observar, són unes iniciatives amb una clara intenció educativa, orientat a tot el conjunt de persones, amb uns plantejaments generalistes, amb uns educadors la gran part joves, que dinamitzarien totes aquelles activitats, amb una dimensió relacional, intergrupal i intragrupal, i amb el plantejament d'uns valors que la mateixa entitat vulgui transmetre, representar o inculcar. El lleure educatiu ha tingut altres noms al llarg de la història com pot ser associacions educatives, educació en el lleure o educació no formal. Cada una d'elles representa algun aspecte, però no acaben de cobrir la diversitat actual. Ruiz de Gauna, R. (2012).

L'educació en el lleure ha estat reconeguda tant en l'àmbit català com internacional. A continuació s'esmenta diferents legislacions que reconeixen aquesta realitat, si bé són disperses i tenen enfocaments diferents.

A l'Estatut d'autonomia de Catalunya de l'any 2006, article 44.3 diu *“Els poders públics han de promoure i han d'impulsar la implicació i la participació de la família en l'educació dels fills i filles, en el marc de la comunitat educativa, i han de facilitar i promoure l'accés a les activitats d'educació en el lleure”*.

En dos articles de la Llei d'Educació de Catalunya (LEC, Llei 12/2009) en parla de manera destacada:

Article 39, *Educació en el lleure.*

- El sistema educatiu reconeix i incorpora el caràcter educatiu de les activitats de lleure, especialment el compromís i la transmissió de valors. Aquestes activitats es poden articular entre els centres educatius i els ens locals, les famílies i les associacions en què s'agrupen i les entitats, associacions i empreses d'educació en el lleure, en els diferents territoris.
- El Govern, havent consultat el Consell de Governos Locals, i d'acord amb el procediment que determina l'article 162, ha de regular els requisits mínims i ha d'establir els criteris de qualitat a què s'han d'ajustar les activitats d'educació en el lleure, a fi de garantir-ne la contribució al procés educatiu.

Article 41, *Foment de l'equitat en l'educació en el lleure*

Les administracions públiques han d'establir mesures de foment per a garantir que tots els alumnes puguin participar en els plans i programes socioeducatius i en les activitats d'educació en el lleure en condicions d'equitat, sense discriminació per raons econòmiques, territorials, socials, culturals o de capacitat.

A la Llei de drets i oportunitats de la infància i l'adolescència (Llei 14/2010), trobem dos articles que fan referència explícitament de la importància d'aquesta activitat en el desenvolupament de la infància.

Article 13, *Foment i suport educació*

El dret a l'educació, incloses les activitats extraescolars, esportives, de lleure i les activitats culturals dels infants i els adolescents, ha de prevaler per damunt de les pràctiques culturals, la tradició i la religió, i llurs manifestacions; aquestes pràctiques no poden justificar en cap cas una discriminació, limitació o exclusió d'infants i adolescents en el ple exercici d'aquest dret.

Article 57, Educació en el lleure

- Els infants i els adolescents tenen dret a rebre una formació integral en el temps de lleure que els faciliti l'educació en els valors cívics i en el respecte a la comunitat i al medi, mitjançant centres d'esplai, agrupaments i centres que formen la xarxa associativa d'entitats d'educació en el lleure, i les altres entitats culturals, esportives i socials o les institucions existents a Catalunya i que es dediquen al lleure.
- Les entitats d'educació en el lleure tenen per funció la intervenció educativa en l'àmbit del temps lliure, fora de l'ensenyament reglat i de l'àmbit familiar i ajuden al desenvolupament dels infants i els adolescents com a futurs adults responsables i compromesos amb la comunitat.
- Les administracions han d'afavorir i fomentar l'educació en el lleure i donar suport a la xarxa d'entitats socials, i n'han de fomentar la igualtat d'accés dels infants i els adolescents.

Cal dir que també dins la Convenció Internacional dels Drets de la Infància de l'ONU del 20 de novembre de 1989, també reconeix la importància del joc i del lleure en el creixement de l'individu:

En l'article 31 es diu: L'infant té dret al descans, al lleure, al joc i a la participació en activitats culturals i artístiques.

Tot i la important valoració que es fa d'aquestes activitats a l'àmbit legislatiu, encara no s'ha desenvolupat suficientment polítiques de suport i d'adaptació a aquest nou marc, en part pel context socioeconòmic que vivim. Ruiz de Gauna, R. (2012).

Però realment, pensarem, si de veritat aporta quelcom positiu als nostres infants o joves. Doncs bé a ple S. XXI, podem dir que el lleure educatiu transmet uns valors importants, habilitats i competències que són necessàries destacar, ja que en moltes situacions encara són infravalorats totes aquestes accions. Ara observarem diferents contribucions que es realitzen en el lleure educatiu:

- Desenvolupament de competències:

Els infants i adolescents a l'estar en un espai còmode, controlat, segur, aquests poden expressar les seves capacitats i dur-les a terme. Juntament amb el suport d'un educador que està al seu costat per rectificar o millorar. Algunes d'aquestes competències poden ser el treball en equip, la iniciativa, la participació, l'escolta activa, empatia, comunicació,... Ruiz de Gauna, R. (2012). Moltes d'aquestes són totalment necessàries en el món en el que vivim, i cal dir que son competències que no només ajudaran en el desenvolupament de l'infant, sinó també de cara al seu futur com podria ser en una entrevista laboral i moltes d'aquestes competències malauradament en les escoles o no tenen el temps o no es realitza de forma adequada, no s'ensenyen i si ho fan, de manera parcial. Per tant crec que el lleure educatiu on és un espai voluntari, crec que és un bon camí i una bona oportunitat per considerar l'aprenentatge de les competències en els infants i adolescents.

- L'educació per a la ciutadania:

Quan parlem d'una bona educació en la ciutadania, parlem de respectar els drets i acceptar les diferents responsabilitats a més d'acceptar la diversitat social i cultural. Ruiz de Gauna, R. (2012). Ens referim a tots aquells coneixements, valors, sentiments i competències que defineixen a un bon ciutadà. Dins d'això podem contribuir amb la transformació social cap a un món més just i humà.

- Creixement social:

Aprendre de nosaltres mateixos és la millor capacitat de créixer com a persones, això implica realitzar un canvi en la relació de les persones o grups on l'objectiu sigui obtenir un benestar social. Ruiz de Gauna, R. (2012).

- La integració de persones diferents:

Cada cop, hi ha més gent amb capacitats diverses, i s'ha d'aprendre a conviure amb elles, respectar-les i cuidar-les, sigui una diversitat física, intel·lectual o cultura (Ruiz de Gauna, 2012).

4.2.1 El lleure i la discapacitat

Segons (Buttimer i Terney 2005) afirmen que les activitats relacionades amb la diversitat intel·lectual són de caràcter passiu i solitàries en comparació amb altres nens i nenes sense cap diversitat.

El lleure i la diversitat intel·lectual ens trobem amb l'existència de barreres amb la participació. Al voltant del nostre territori, aquells nens i nenes que participen en algunes de les activitats proposades per la comunitat, ens trobem que el nombre d'aquestes activitats socials són molt inferiors en comparació a aquells usuaris que assisteixen en diferents activitats sense cap diversitat. (Solish, Perry i Minnes 2010).

Segons Cowart, Saylor, Dingle i Mainor (2004), aquests nens i nenes tenen els mateixos desitjos i volen tenir els mateixos beneficis que les activitats d'altres nens i nenes. Si més no, gaudir de la mateixa forma que ho fan els altres o simplement tenir l'oportunitat. Totes aquestes barreres, no només afecten l'infant, sinó que també afecta de forma indirecta a les famílies, on observen que el seu fill no té les mateixes capacitats/oportunitats que un altre nen.

Tret d'aquests aspectes, la participació dels nens amb diversitat intel·lectual en les activitats que realitzen, normalment es tracta d'una participació en unes activitats més de caràcter passiu i solitàries en comparació amb altres nens i nenes sense cap diversitat. (Buttimer i Terney 2005).

D'altra banda, ens trobem que la gran part de les entitats, organitzacions,... que ofereixen aquestes activitats per a persones amb diversitat intel·lectual, la gran part són organitzacions voluntàries en comparació a altres centres on els usuaris no tenen cap diversitat, s'ha de dir que amb l'excepció de les organitzacions esportives, on la majoria estan compostes per un equip tècnic especialitzat. (Ødegård 2006).

Una altra diferència que podem observar en el lleure en relació amb nens i nenes amb diversitat funcional és que mentre que els joves amb diversitat intel·lectual participaran juntament amb voluntaris, professionals o família, els altres nois i noies sense cap diversitat participaran amb altres companys en les activitats (Solish, Perry i Minnes 2010). King i col. (2013).

A més, el tipus d'escola, centre, entitat,... i l'edat dels nois i noies afectarà la participació en el lleure. Aquells alumnes amb diversitat intel·lectual que assisteixen a escoles ordinàries lògicament, participaran més activitats d'oci que els alumnes d'escoles especials (Badia et

al.2013, Wendelborg i Paulsen 2014), i es pot dir que ha progressat el procés de segregació de l'oci, ja que sembla que augmenta cada cop més en la infància (Wendelborg i Paulsen 2014).

Per això, les persones amb diversitat intel·lectual semblen trobar moltes més barreres al lleure que les persones amb altres tipus de diversitats (Molden i Tøssebro 2009). Aquestes barreres esmentades inclouen despeses, recursos insuficients per satisfer els interessos d'una persona, transport, oportunitats (Reynolds 2002).

Els nens i nenes i joves amb diversitat intel·lectual no només participen menys en les activitats socials que coneixem, sinó que també semblen tenir menys amics que els nens i nenes d'escoles o centres ordinaris (Solish, Perry i Minnes 2010). Un exemple podria ser que molts d'ells no tenen o tenen pocs amics propers i normalment passen molt poc temps amb els seus amics fora d'un centre educatiu (Solish, Minnes i Kupferschmidt 2003, Oates et al. 2011).

Per no dir, que la majoria de joves i infants amb diversitat funcional participen més en activitats a casa (King et al.2013), amb adults, normalment els pares i mares, (Solish, Perry i Minnes 2010) o amb altres persones amb diversitat tal com s'ha comentat anteriorment.

Quan es tracta de la participació en activitats físiques de persones amb diversitat intel·lectual, la quantitat d'investigació és limitada (Ingebrigtsen i Aspvik 2009). No obstant això, la investigació que s'ha realitzat s'ha trobat que moltes persones amb discapacitats intel·lectuals són molt inactives durant el seu temps lliure (Frey 2004) i no prou actives per a obtenir beneficis per a la salut de les activitats (Trempe, Frey i Stanish 2006).

Segons Badia (2015), manifesta que habitualment tenir una diversitat ha estat una excusa vàlida per a una escassa activitat física o qualsevol mena d'esport. En l'àmbit de la Unió Europea, el 61% de les persones amb DI greu i el 35% de les persones amb discapacitat moderada informen que estan "inactius" enfront de només un 22% de les persones sense discapacitat (Badia (2015).

En els darrers anys, un dels canvis més notables que s'estan produint en el nostre estil de vida és l'acceptació generalitzada que l'adquisició d'hàbits que inclouen activitat física és beneficiosa per a la persona (Bofill, 2008).

Aquí a Espanya, disposem l'organisme de FEAPS (Confederació Espanyola d'Organitzacions a Favor de les Persones amb Discapacitat Intel·lectual) que tenen com a

missió promoure els drets i millorar la qualitat de vida de les persones amb diversitat intel·lectual, i entén que l'esport és una dimensió molt important per al foment d'aquesta qualitat.

Imatge 6: Jugadors de Handball d'Espcial Olímpics

Font: Recuperat a: (NutriciónSaludDeporte.com)

Dins de la diversitat intel·lectual, hi ha limitacions a l'hora de desenvolupar una pràctica esportiva, per això definiríem l'esport adaptat com "Especialitat esportiva que utilitza mitjans diferents dels habituals perquè pugui ser practicat per esportistes que presenten limitacions pel que fa als esportistes habituals" (Rodríguez, C. 1993).

En Estats Units es crea les Special Olympics l'any 1968, amb l'objectiu de promoure la pràctica habitual d'esport competitiu entre les persones amb diversitat intel·lectual, sense importar els seus nivells d'habilitat. La seva filosofia es basa a oferir els suports i adaptacions en cadascun dels esports, en funció de les seves i capacitats.

Special Olympics compta amb el reconeixement del Comitè Olímpic Internacional i actualment està present en més de 170 països i regions. Cada any es duen a terme més de 15.000 trobades i tornejos de diferents esports. Special Olympics (2010). Aquí a Espanya arriba al 1991 i actualment hi ha presència en totes les comunitats autònomes i es practiquen 16 modalitats esportives diferents. Cada quatre anys Special Olympics Espanya organitza els Jocs Nacionals, un esdeveniment de primera magnitud, que reuneix més de 2,000 participants en diferents modalitats esportives durant quatre dies.

Dit això, els nens i nenes o joves amb diversitat intel·lectual semblen participar menys en les activitats físiques o esports i bastant més en les activitats recreatives que els nens sense diversitat, Carlsson 2008. King 2013, suggereix que això podria ser degut al fet que les activitats recreatives són més fàcils de realitzar i dominar, i que hi ha menys barreres externes quan es tracta d'activitats recreatives que físiques i/o esportives.

En resum, la recerca feta fins ara ens diu que els joves, nens i nenes amb diversitat intel·lectual participen menys en activitats d'oci que altres que se'ls considera persones ordinàries.

Però ens topem amb una qüestió, i és, si realment revisem com ha sigut el lleure de moltes persones amb diversitat funcional, es pot dir segons FEAPS (2012), que han tingut i tenen moltes dificultats per a participar en un lleure comunitari, amb les mateixes condicions que els altres ja que en la majoria de les ocasions:

- Encara que aquest col·lectiu té reconegut de manera formal el seu dret al lleure, no s'han implementat les suficients condicions i oportunitats que garanteixin el seu accés a l'oferta comunitària.
- No es veuen com a persones amb drets i capacitats per a opinar i reclamar, sinó com usuaris que utilitzen activitats que se'ls hi proposen. Poques vegades tenen un rol organitzador o promotor de les activitats i/o propostes.
- Se'ls hi ofereix un lleure col·lectiu segregat, on disposen de poques opcions reals d'elecció o decisió, ja que les entitats, grups, comunitats han de donar resposta a un grup ampli de persones simultàniament.
- En moltes ocasions, el lleure es desenvolupa en entorns específics a què únicament poden accedir persones amb diversitat funcional.

Les persones amb diversitat "segueixen trobant barreres per participar en igualtat de condicions amb els altres en la vida social i segueixen vulnerant els seus drets en totes les parts del món" (ONU, 2006).

Imatge 5: Macota Special Olympics Espanya

Font: Recuperat a: (NutriciónSaludDeporte.com)

Per tant, el lleure és un àmbit que contribueix de forma significativa a la qualitat de vida de totes les persones i, per tant, també de les persones amb diversitat intel·lectual.

FEAPS (Confederación Española de Organizaciones en favor de las Personas con Discapacidad Intelectual o del Desarrollo) ha assumit el model de qualitat de vida de Schalock i Verdugo (2003) que disposa de 8 dimensions: Benestar físic, Benestar material, desenvolupament personal, drets, Benestar emocional, autodeterminació i inclusió social.

Cal dir que totes aquestes dimensions són molt importants, però a continuació, en referència al treball d'investigació, destacarem aquelles que tenen un gran impacte en el lleure FEAPS MADRID (2010):

- Benestar emocional:

Fa la referència a com en sentim, com ens comportem. A través de les pràctiques del lleure és potenciar la seguretat, l'autoestima, la felicitat i reducció de l'estrès. Cada vegada amb més puixança explora les fortaleses personals i els factors que contribueixen a la felicitat dels éssers humans (Vera, 2006).

El benestar emocional forma part del component subjectiu de la construcció de qualitat de vida. La construcció de qualitat de vida es basa a garantir un equilibri entre autodeterminació, seguretat i drets i, per a això, és indispensable oferir els suports necessaris per aconseguir la millor qualitat de vida, fomentant la competència personal i les conductes adaptatives, a través de la formació i l'entrenament en habilitats, proporcionant suports, productes de suport, oportunitats i capacitat d'elecció en entorns alhora assegurances, oberts, lliures i estimulants per a la implementació d'aquestes competències.

(Schalock 2002) proposa diversos indicadors dins del model trobem el benestar emocional, probablement el més afermat en el nostre entorn proper, d'una persona amb diversitat funcional:

- Conformitat: Satisfacció, estat d'ànim, gaudir
- Autoconcepte: identitat, autoavaluació, autoestima.
- Absència d'estrès: predictibilitat i control.

- Relacions interpersonals:

El ser humà és un ser social i necessita estar en contacte amb altres persones. El lleure és un temps per a la relació. Per això, és molt important promoure de manera intencionada suports i oportunitats de conèixer a una gran varietat de persones de diferents contextos (barris, treball, recursos comunitaris...). D'aquesta forma la persona amb diversitat intel·lectual podrà tenir una xarxa de suports naturals molt majori augmentarà la quantitat i qualitat de les seves relacions tant personals com socials.

Segons (Landarroitajauregui, 2003) "Les persones amb limitacions intel·lectuals (i tots tenim o tindrem alguna) tenen dificultats per aprendre o per operar amb l'abstracte, però no estan impedides per les interaccions, les emocions o les sensacions. Així doncs, cadascú amb la seva singularitat, solen ser competents per a la convivència, la companyia, l'altruisme, la col·laboració, l'optimisme ... O sigui, per l'amor, l'humor, l'alegria, el goig, la il·lusió... A més, tot i que solem ometre-, solen ser capaços de sentir atracció i ser atractives, poden ser "desitjats", desitjables i desitjades, poden enamorar i enamorar-se, poden sentir plaer i produir-ho, poden requerir companyia i oferir-la, poden buscar parella i aconseguir-la. Fins i tot sobretot, si se'ls ajuda, poden mantenir-la durant períodes llargs (amb tot el que això comporta, ja que no tot són perdis).

Per això, exactament igual que fem amb la resta de les àrees de la seva vida, procurem ajudar-usant els principis educatius d'integració i de normalització. O sigui, fer lloc al món perquè s'integrin tal com són; preparar-los perquè càpiguen en un món que és tal com és".

- Autodeterminació:

El lleure és un escenari ideal per al desenvolupament d'uns elements claus per poder tenir la possibilitat de fer eleccions al seu propi gust (decidir activitats, on fer-les, quan, amb qui,...) i a més d'un desenvolupament de pròpies metes personals.

- Inclusió:

És una actitud que es basa en la convicció que la convivència entre totes les persones beneficia a tots i cada una d'elles. És una forma d'estar en el món i de relacionar-se amb els altres. Per això s'ha de potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones.

Per tant, només cal dir que la vida combina experiències importants comuns a totes les persones ja sigui tenir amics, sentir-se part d'un grup, tenir la capacitat d'influir en la pròpia vida, alliberar-se de situacions estressants...) juntament amb totes aquelles experiències personals de cadascun de nosaltres.

Cal destacar que des de la Cartera de Serveis Socials del moviment FEAPS orientada cap a persones amb discapacitat intel·lectual, s'han establert una sèrie d'objectius que es poden dur a terme des de la disciplina de l'Educació Social per resoldre les dificultats a les quals s'han d'enfrontar en l'àmbit de l'oci. Tot i estar dirigits a aquest col·lectiu específic, es considera que aquests objectius poden anar orientats també cap a la resta de persones amb discapacitat, ja que cada un d'ells ajuda a millorar la situació d'integració en les activitats d'oci. Entre ells es poden destacar:

- Oferir a la persona amb discapacitat els recursos i suports necessaris perquè puguin exercir el seu dret a un oci individual i compartit en igualtat de condicions que la resta de la comunitat.
- Orientar el servei d'oci en funció de les necessitats, interessos i demandes de les persones amb discapacitat.
- Afavorir mecanismes de coordinació entre famílies, professionals i entitats perquè es generin i s'adeqüin els entorns.
- Informar i orientar la persona amb discapacitat cap a l'oferta d'oci comunitària més adequada als seus gustos, interessos i necessitats personals.
- Assessorar i formar professionals i entitats susceptibles d'integrar en la seva oferta a persones amb discapacitat.
- Sensibilitzar la comunitat sobre oci i inclusió social del col·lectiu amb discapacitat.
- Oferir activitats de lleure normalitzades en espais i llocs públics.
- Afavorir les relacions interpersonals i d'amistat.
- Implicar persones voluntàries en l'organització del servei i en l'atenció directa.
- Estimular l'autodirecció i autogestió, per a possibilitar un exercici autònom de l'oci, segons les capacitats de cada persona.
- Mediar entre els organismes públics i les persones amb discapacitat, per facilitar el seu accés a l'oferta pública d'activitats d'oci (FEAPS, 2004).

En l'àmbit autonòmic de Catalunya, la major representació de cara a l'esport i el lleure educatiu amb persones amb una diversitat funcional, existeix La Federació Catalana d'Esports per a Persones amb Discapacitat Intel·lectual-ACELL la qual és una entitat sense afany de lucre que té com a principal objectiu millorar la qualitat de vida del col·lectiu i fomentar la seva inclusió a la societat a través de l'esport i el lleure (ACELL, 2016).

A Catalunya, l'esport de les persones amb discapacitat intel·lectual va començar l'any 1971 a partir de la necessitat de centres i institucions de coordinar-se en matèria esportiva i lleure. L'ACELL va ser creada, aleshores, per impulsar la pràctica esportiva del dia a dia, oferint un servei complet i professional (ACELL, 2016).

Al 1997, l'Agrupació Catalana d'Esports i Lleure per a Disminuïts Psíquics (la nomenclatura antiga de l'ACELL) va ser reconeguda pel Secretariat General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya com a federació esportiva, dedicada al foment, l'organització i la pràctica de diferents modalitats esportives i activitats de lleure, passant-se a denominar Federació Catalana d'Esports per a Disminuïts Psíquics - ACELL i darrerament (Any 2013) s'ha canviat el nom per Federació Catalana d'Esports per a Persones amb Discapacitat Intel·lectual - ACELL. Actualment rep el suport de la Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Barcelona, Diputació de Barcelona, Diputació de Girona, Diputació de Lleida, Ajuntament de Lleida, Diputació de Tarragona. Juntament amb una gran quantitat de col·laboradors com les Special Olympics comentades anteriorment (ACELL, 2016).

Actualment la Federació compta amb 118 entitats que en són membres i més de 3.800 llicències esportives (ACELL, 2016).

Disposen de 16 disciplines esportives: atletisme, bàsquet, handbol, tennis, tennis taula, petanca, vela, hoquei interior, futbol sala, natació, bàdminton, esquí, ciclisme, gimnàstica esportiva, equitació i proves motrius.

Seguint la filosofia del moviment internacional Special Olympics, que aplega el major nombre d'esportistes amb discapacitat intel·lectual de tot el món, per la qual l'esportista és el més important i l'esport és una eina per transmetre valors, garantint que els atletes gaudeixen d'una competició digna, justa i equilibrada.

En l'exercici de les seves funcions i activitats, la Federació atent als principis i valors generalment acceptats de la integració, normalització, subsidiarietat i utilització dels recursos comunitaris, prioritza sempre en el benestar i satisfacció personal dels esportistes en la seva integració social. A més de les activitats pròpies de gestió, administració, organització i reglamentació de l'esport per a persones amb disminució psíquica, la Federació exerceix, principalment, les següents funcions: (ACELL, 2016)

- Planificar, promoure, dirigir, regular, coordinar, organitzar i encarregar-se de la tutela de l'esport per persones amb disminucions psíquiques.
- Desenvolupar i organitzar programes esportius i de lleure, campionats i tota mena d'activitats esportives de forma continuada al llarg de tot l'any.

- Qualificar les competicions esportives oficials a Catalunya.
- Organitzar o encarregar-se de la tutela de les competicions de caràcter internacional o entre autonomies que es disputin a Catalunya.
- Promoure el foment i l'organització de competicions i altres activitats esportives entre les comunitats autònomes o amb països, regions o nacionalitats d'àmbit internacional, i encarregar-se de la selecció dels esportistes i tècnics que han de formar part de les seleccions catalanes.
- La formació de tècnics, àrbitres, comitès tècnics i d'altres que els agrupin, i també òrgans específics pels clubs que participin en competicions.
- Organitzar tota mena d'activitats en l'àmbit del lleure de caràcter cultural, lúdic, i de vacances que siguin complementàries a les pròpiament esportives que li són pròpies.

De cara a l'oferta del lleure educatiu, la federació, Dissenya programes de vacances, respirs i caps de setmana el qual compten amb més de 1.300 places de vacances i respirs durant tot l'any. (ACELL, 2016).

En conclusió, pel respecte al lleure i l'oci de les persones amb diversitat intel·lectual, com educadors socials es poden aportar una gran quantitat d'experiència dins d'aquest àmbit, per tal d'oferir una orientació, motivació, informació, i oferir tot aquell suport per tal que les persones puguin gaudir d'unes activitats plantejades amb plenitud. L'educador social podria col·laborar juntament amb el desenvolupament de projectes, potenciar el treball en xarxa, fomentant l'accessibilitat d'aquestes persones a la gran quantitat de serveis, activitats, centres, que ofereixen totes aquestes activitats dins la nostra societat.

4.3 Educació social i diversitat intel·lectual

A diferència del que passa en l'Educació formal, la trajectòria històrica com hem observat i el pes curricular, fa que hi hagi molta més teoria i sistematització metodològica, el fet que encara ens trobem en l'inici de l'Educació Social ens dóna aquest marge de llibertat per crear i construir els nostres propis mètodes i didàctica en els espais d'educació no formal, és a dir, en el lleure socioeducatiu.

L'àmbit de la diversitat i la salut mental ens porta a observar per un costat les limitacions físiques que tenen els usuaris/es pel que fa tant als seus cossos com la descoordinació en el moviment, sumant-hi les dificultats psicològiques, (Pérez 2016). Això, no hauria de ser obstacle perquè amb una bona proposta professional es milloressin les seves problemàtiques tant físiques com mentals. El que a vegades es pot veure com un obstacle, ha de mirar-se des de l'angle d'una potencialitat (Pérez 2016).

Pérez (2016), proposa una sèrie de punts en el que es considera el més important a treballar com educadors socials amb persones amb diversitat intel·lectual:

- La metodologia s'utilitza per dur a terme les sessions i quines implicacions o limitacions ètiques representen per al professional.
- Com es transmet i com es construeix a partir del "fer a fer una cosa física a l'altre alhora que es proporciona un espai per a la creació".
- Com es tracta la qüestió de l'interès del subjecte perquè siguin ells els protagonistes reals del procés creatiu.
- Com emmarcar la qüestió de la feina amb el cos separant-lo del concepte "teràpia".

(Parcerisa 1999) remarcava la necessitat de formalitzar i sistematitzar didàcticament la praxi en Educació Social. És per això que portant la qüestió que tractem al terreny de la metodologia pedagògica emprada cal dir que les sessions han de ser molt pautades pel que fa al contingut que es realitzarà, els temps que es voldrà dedicar i les pautes de grup per a una bona evolució de l'activitat.

En referència a l'avaluació, (Pérez 2016) i és que un cop finalitzada l'activitat s'ha de registrar de manera d'avaluació continuada tant els problemes com les evolucions positives dels usuaris individuals i grupals. Si es detecten necessitats es poden fer les derivacions pertinents al professional que correspongui. Això s'apuntarà en el Programa individualitzat de cada participant. Segons el tipus d'informació de la qual es tracti es transmetrà a la família o, a un professional extern. Un exemple clar, podria ser en què detectem problemes que impliquin un major treball postural i, per tant, es suggereix una consulta amb un metge

especialista o Fisioterapeuta. També des d'una vessant més lúdica, si un participant mostra interès per la música o el treball corporal es treballaria des de la connexió a espais de lleure que puguin recollir aquesta demanda.

Estudis com el Projecte intel·ligència Harvard (Fernández, 2002) demostren que el quocient d'intel·ligència es pot millorar i augmentar amb l'aprenentatge. Per reforçar els aprenentatges, la figura de l'educador social és adequada, ja que està capacitada per dinamitzar qualsevol situació no-formal o informal, encara que l'activitat estigui orientada cap a la malaltia, sobre la qual interactuen diversos professionals des del punt de vista clínic, però no pedagògic. Cal doncs, remarcar la importància de la feina en equip multidisciplinari, amb persones que treballen en grup amb unes característiques, funcions i objectius comuns.

Segons (Reververter, 2005) les persones que pateixen malalties mentals, el treball i l'activitat en grup és un benefici per a tots els que hi participen, ja que els permet un creixement i un aprenentatge en comú. Els ha suposat un temps reunits, on s'arriba a un pensament, una productivitat, una comunicació i uns vincles afectius, sent aquest model el més semblant a la nostra realitat quotidiana. El nivell afectiu és el més implícit, el més intern, on sorgeixen les enveges, els odis, la competitivitat, i aquest nivell és important per a l'harmonia, la cohesió i la productivitat del grup, i així crear un nivell afectiu i comunicatiu, un clima social agradable, un bon ambient i, com a mínim, tolerància i respecte entre els components, és a dir, unes bones relacions humanes, ja que influeixen directament en la satisfacció personal de la persona en el grup i afectarà positivament en totes les àrees.

Existeix un model per intervenir com educadors socials, anomenat model d'intervenció psicoeducacional com a programa general de rehabilitació i reinserció socials. Existeixen diferents models com per exemple:

- Model de diagnòstic. (Freud, 2016). Es basen en la Teoria del Jo, en mecanismes defensius i de diagnòstic / intervenció. El seu objectiu és ajudar a la persona amb problemes relacionals, escolars o laborals.
- Model de Resolució de Problemes. (Dewey, 1910). Basat en enfocaments pragmàtics i de funcionament cognitiu del jo. El seu objectiu és, un cop sabut el problema, col·laborar en els objectius i el procés de resolució.
- Model Ecològic. (Escola de Chicago, 1920 - 1930). Promou el canvi en les organitzacions i comunitats cap a un desenvolupament social i comunitari, tenint en compte la diversitat i les necessitats que es deriven d'aquesta.

- Model Funcionalista. (Dewey, 1930) Es basa en l'orientació de creixement individual respecte a la dignitat de les persones. Se centra en l'individu com a mitjà d'impuls del funcionament social.
- Model de Modificació de Conducta. (Escola conductivista de Pavlow, 1901). Assumeix que qualsevol comportament és fruit de reforç contingent, pel que poden usar-se estímuls per a què es produeixi l'aprenentatge.
- Model Transaccional. (Berne, 1958). Es basa en la Teoria psicoanalista de Freud. Es parteix de les dificultats socials i emocionals per superar-les.

Quan el professional del Treball Social realitza el seu primer contacte amb la persona, comença la intervenció social, en un context d'escolta activa i acompanyament. Aquest procés s'entén com una acció que requereix una relació professional continuada, valorant la seva situació personal, familiar o de l'entorn i detectant les possibles necessitats, amb l'objectiu que s'obtinguin bons nivells de qualitat de vida i benestar social (De Lorenzo, 2007).

Entre les funcions d'un treballador o educador social, es troba l'ajuda a les persones amb diversitat a millorar les seves possibilitats d'èxit en la consecució dels seus objectius. El respecte a l'autonomia i a l'autodeterminació són imprescindibles per respondre als models actuals des d'on s'aborda la discapacitat (De Lorenzo, 2007).

Segons (De Lorenzo, 2007), les idees que han de marcar el nostre interès en el coneixement d'aquesta matèria són:

- Les dificultats que presenten les persones amb discapacitat obeeixen a multitud de causes, de manera que les respostes que es donen han de ser sempre individualitzades.
- S'haurà d'evitar la discriminació, establint mesures d'acció positiva i realitzant una atenció social, inspirada en els principis de normalització, igualtat d'oportunitats i plena participació en la societat.
- La igualtat d'oportunitats implica l'adopció de polítiques integrals, el que converteix la discapacitat en un tema transversal i no exclusiu de serveis socials especialitzats.
- Els professionals poden ser agents de promoció, però també poden incórrer en el paternalisme generador de dependència.

És necessari crear un espai on la persona es pugui expressar oberta i lliurement sobre com se sent, les seves emocions, pors, les seves preocupacions, els seus sentiments d'inseguretat i de vulnerabilitat, perquè pugui reduir-se la preocupació i l'ansietat permetent obtenir un augment en la sensació de control i de normalitat (De Lorenzo, 2007).

En definitiva, des de l'educació i el treball social, es pot ajudar a aquestes persones amb diversitat intel·lectual, a satisfer totes aquelles necessitats que tinguin o ajudar-les a resoldre diferents problemes, des d'una atenció per poder fomentar la seva participació en la societat, argumentant el seu benestar i qualitat de vida juntament amb la família, i procurant potenciar una integració normalitzada en la societat que vivim.

Segons (Pastor, 2006) Abordar la definició de les funcions de l'educador i de l'educadora social en l'àmbit de les discapacitats és una tasca complexa, a causa, entre altres factors, a les següents situacions:

1. La diversitat de concepcions de la discapacitat (mèdica, social, etc.). Les concepcions que es tenen de la discapacitat condicionen la relació educativa que s'estableix amb la mateixa persona amb discapacitat, així com els objectius i models organitzatius de les diferents intervencions en aquest camp. En l'actualitat ens trobem amb diverses concepcions: des d'una més obsoleta (mèdica) centrada principalment en la incapacitat de la persona, on els "altres" decideixen per la persona amb discapacitat; fins a un model més crític (social), en el qual es propugna que la discapacitat és una construcció social i que la inadaptació de la societat és la que impedeix que la persona amb discapacitat pugui desenvolupar-se i adaptar-se al món social. Des d'aquesta perspectiva es defensa la participació de la persona amb discapacitat en tots aquells aspectes que l'afecten.
2. La diversitat de demandes i necessitats de les persones amb discapacitat deguda a la varietat de tipologies de discapacitats (motrius, sensorials -visuals, auditives, multisensorials-, psíquiques, orgàniques, psicòtic-comportamentals ...), que poden donar-se de forma simultània en alguns subjectes .
3. La diversitat d'entorns (centres, serveis, projectes...) que es configuren per atendre persones amb discapacitats: laborals (centre especial de treball, ocupació amb suport, serveis d'integració laboral...), centres d'atenció diürna (centre ocupacional, SOI, centre de dia...), habitatge (residències, llars-residència, pisos de vida independent...), formació (formació ocupacional adaptada...), oci i temps lliure; família, comunitat. En cada un d'aquests entorns hi ha diferències considerables en els aspectes organitzatius, que condicionen l'exercici de rols o funcions diferents per part dels seus professionals. Aquestes diferències es deuen principalment, a la

pràcticament inexistent regulació legal d'aquest tipus de serveis. A més, s'han de considerar altres entorns, en els quals en un principi les accions no es dirigeixen a la població de persones amb discapacitat, tant en l'àmbit de l'educació especialitzada (medi obert; animació sociocultural, educació d'adults ...), al que l'educador i l'educadora social poden desenvolupar el seu treball amb persones amb discapacitats, o bé poden treballar amb la població en general per a la modificació d'actituds cap a la discapacitat. (Pastor, 2006).

A partir d'aquí, després de l'anàlisi i interpretació dels textos legals i de diverses experiències institucionals i d'investigacions revisades, fem una aproximació a les funcions comunes que poden realitzar l'educador i l'educadora social en l'àmbit d'intervenció amb persones amb diversitat.

Podem desglossar aquestes funcions en tres nivells: funcions referides a la intervenció amb el subjecte amb discapacitat; funcions referides al subjecte i a l'entorn; funcions referides a la reflexió sobre la praxi educativa (Pastor, 2006):

- Amb el subjecte:

Bàsicament, la funció de l'educador i de l'educadora social estaria centrada en l'acompanyament a la persona amb discapacitat en el seu procés de socialització per facilitar-li l'accés a la cultura i la inclusió en la societat. Es planteja la intervenció amb la participació del subjecte, tenint en compte la seva identitat, les seves necessitats i les seves demandes, així com les característiques, necessitats i demandes de l'entorn en què està immers el subjecte, i de les relacions mútues que s'estableixen entre ells. La intervenció educativa plantejada a partir de l'anàlisi d'individu-entorn es canalitza a través de el projecte educatiu individualitzat. L'educador i l'educadora social han d'intervenir juntament amb el subjecte en les diferents fases d'elaboració, aplicació i avaluació d'aquests programes (anàlisi de necessitats, formulació d'objectius i continguts, selecció d'activitats, materials i estratègies metodològiques, avaluació, etc.), treballant en estreta col·laboració amb altres professionals de l'equip interdisciplinari (pedagogs, psicòlegs, treballadors socials ...) i aportant la perspectiva educativa a aquest equip.

- Amb l'entorn:

És imprescindible el treball amb l'entorn, en el qual apareix la relació amb altres institucions (escola, món laboral, familiar, administració) i amb la comunitat. Al costat de l'atenció directa, es configura la funció d'informació / sensibilització / formació de les diferents instàncies socials per possibilitar la normalització i integració social de les

persones amb discapacitat. Un aspecte important és la sensibilització i l'acompanyament a la família de la persona amb discapacitat per facilitar el procés de socialització del subjecte així com perquè accepti "independitzar-se", en aquest procés de socialització i inclusió. També és imprescindible el treball de sensibilització i formació amb l'empresa ordinària per facilitar la incorporació de la persona amb discapacitat al món laboral, bé mitjançant la formació en la mateixa empresa, com en el cas de l'ocupació amb suport, o bé amb la formació fora de l'empresa. Resulta de gran importància el treball amb la comunitat, ja que si aquesta no modifica les actituds cap a la discapacitat i s'adapta a les necessitats de tota la població, difícilment la persona amb discapacitat podrà arribar a una inclusió plena.

- Sobre la praxi educativa:

És important que tant per la seva tasca individual com en equip, l'educador i l'educadora social el·laborin un anàlisi / reflexió sobre la seva pràctica professional. Per això ens sembla important la funció investigadora de l'educador en aquest camp, mitjançant la investigació-acció. L'anàlisi del seu saber, però sobretot, del seu saber ser i del seu saber fer, pot ser enriquidor del creixement personal i professional.

Com a conclusió, queda clar, que és del tot important la intervenció i participació de l'educació social en el camp de la diversitat en general. Consolidant el que és el paper de l'educador en la intervenció a persones amb diversitat ajudaria a eliminar totes aquelles tasques assistencialistes, excloents i segregadores que, desgraciadament, cada cop són més freqüents en aquest àmbit i en aquesta societat i el pitjor és que ho estem normalitzant.

5. Treball de camp

5.1 Anàlisi i resultats de les entrevistes:

L'objectiu general d'aquest treball, és la investigació i la recerca de la diversitat intel·lectual en el lleure educatiu. Per l'elaboració d'aquestes entrevistes, a més de la recerca bibliogràfica, s'ha buscat professionals en l'àmbit de la diversitat intel·lectual, la gran part especialitzades en l'àmbit del lleure educatiu.

Per això, s'han realitzat 7 entrevistes semiestructurades. 2 Integradors socials, 2 educadors socials, 1 terapeuta ocupacional, 1 educadora especial i 1 logopeda especialitzada en l'àmbit TEA, totes les professionals entrevistats, es dediquen i tenen experiència de més de 3 anys en el lleure educatiu en l'àmbit de la discapacitat. Les entrevistes s'han realitzat telemàticament, a causa de la situació de la pandèmia actual. La duració mitjana d'aquestes entrevistes ha estat de 35 minuts i per a la seva realització s'ha seguit un guió de 13, 14 o 15 preguntes segons les formacions professionals. 6 de les 7 persones entrevistades pertanyen a l'associació Centre de lleure Tu Tries de Terrassa. La col·laboració de les persones entrevistades ha estat totalment desinteressada i les conclusions més importants extretes a partir de l'anàlisi de contingut de les 7 entrevistes que es presenten a continuació. Cal dir que les preguntes han contemplat els objectius específics establerts al llarg del treball, que són els següents:

- Comprovar si la diversitat intel·lectual avui dia es troba en una situació de vulnerabilitat.
- Analitzar la necessitat de visibilitzar el lleure educatiu en l'àmbit de la diversitat intel·lectual.
- Definir de quins recursos poden disposar el col·lectiu de la diversitat intel·lectual.
- Identificar la necessitat de potenciar la figura de l'Educador social en el món del lleure educatiu.

A partir d'aquests 4 objectius específics i l'anàlisi elaborat per colors, identificant així cada objectiu en la transcripció de les entrevistes, a continuació es realitzarà les conclusions extretes de cada objectiu establert.

- Objectiu 1: Comprovar si la diversitat intel·lectual avui dia es troba en una situació de vulnerabilitat.

En referència a la situació de vulnerabilitat que trobem en la nostra societat a dia d'avui, totes les persones entrevistades, han remarcat que aquest aspecte el trobem avui dia en ple segle XXI en diferents àmbits i aspectes, com pot ser l'àmbit escolar, on moltes escoles, s'està realitzant una escolarització inclusiva, que en molts casos no compta amb tots els recursos necessaris que la persona necessita, això vol dir, evitar que aquesta persona es pugui desenvolupar segons les seves capacitats correctament, evitant aprendre estratègies que en una etapa infantil són molt necessàries, i que són essencials pel seu futur. Un cop aquestes persones arriben a l'etapa d'adolescència i juvenil, s'observa en que l'aprenentatge de la persona va tard sumant la dificultat per participar en espais normalitzats relacionar-se amb iguals potenciant la seva vulnerabilitat.

Està clar que aquestes persones es troben un risc d'exclusió social pel simple fet de pertànyer en aquest col·lectiu, vul destacar la següent frase: *“les persones amb diversitat no produeixen res o poc, de fet segurament seran una despesa per l'Estat o la societat, doncs es troben en desavantatge i provoquen després, evita la inclusió i la sensibilització de la societat a nivell social a nivell educatiu i en tots els entorns laborals.”* [Entrevista nº3]. Amb això podem dir que en la societat actual en la qual vivim, no estaria suficientment educada en opinió de les persones entrevistades. Per tant el que cal fer, és realitzar una bona educació i ensenyança a la població sobre la diversitat funcional.

Les persones entrevistades també destaquen que una gran part de les famílies es troben també en una situació de vulnerabilitat, on tenir un fill amb una diversitat funcional, és més car que un fill ordinari. Pel simple fet de no ser considerat “normal” i no poder accedir en certs establiments, serveis o centres.

Parlant d'aquest tema en concret, de la separació d'aquestes persones amb la societat en [l'entrevista nº2] diu *“les persones amb les que relacionen són els seus companys d'esplai, companys d'escola, amb els seus companys de feina (que acaben sent els mateixos), ja que la majoria d'aquest col·lectiu creixen amb unes persones i s'acaben morint amb aquestes persones, ja que el procés de vida que tenen és anar a l'escola, anar a l'Esplai, i els tallers de professió”,* realment aquestes persones viuen en un constant entorn conegut, en el que ni poden ni els hi deixen poder integrar-se en una societat normalitzada.

En relació amb els prejudicis i estereotips de les persones, vull referenciar una argumentació que m'ha semblat molt interessant en [l'entrevista n°3] *“Tots aquests prejudicis estereotips ja no són tant amb la persona amb síndrome de down que són com molt integrats, amb molta estima, amb molts anuncis i pel·lícules, però clar quan veus un nen que crida que pega que crea de la seva mare en el súper potser és més complicat més nou, De fet cada vegada hi ha més volum d'aquestes persones amb aquestes conductes”*

Per acabar amb aquest objectiu i fer un tancament, en gran part la visió de les persones entrevistades donen una mirada on la diversitat funcional s'ha treballat, però falta molt encara per aconseguir que aquestes persones sentin que es respecten els seus drets com a ser humans. Per no dir, que cada vegada es trobarà una pitjor situació de vulnerabilitat a causa que les discapacitats cada vegada són més diverses i més difícils.

- Objectiu 2: Analitzar la necessitat de visibilitzar el lleure educatiu en l'àmbit de la diversitat intel·lectual.

Vivim en un món on la diversitat intel·lectual va al marge de la població, on l'espai d'oci d'aquestes persones són limitats, i pràcticament ignorats, en aquest punt observarem les diferents opinions i reflexions envers la civilització del lleure educatiu en l'àmbit de la diversitat intel·lectual.

Principalment hem de saber el que les persones entrevistades, comenten que és el lleure educatiu, i com a aspectes generals i observant les diferents opinions la definició que quedaria seria la següent: *“El lleure educatiu és un espai on joves i infants gaudeixen d'entendre a terme activitats, sent una forma diferent de treballar, sobretot en l'àmbit de valors, participació en la comunitat i creixement personal.”*

En l'entrevista n°3 és l'única que comenta que el lleure educatiu no hauria d'estar en la formació formal, els arguments són els següents *“No considero que lleure educatiu hagi d'estar inclòs en el sistema escolar, però sí que crec que les escoles haurien de fer un esforç i implementar assignatures on formin a la persona en valors.”*

El lleure i la diversitat intel·lectual es troba amb l'existència de barreres amb la participació. Al voltant del nostre territori, aquells nens i nenes que participen en algunes de les activitats proposades per la comunitat, ens trobem que el nombre d'aquestes activitats

socials són molt inferiors en comparació a aquells usuaris que assisteixen en diferents activitats sense cap diversitat. (Solish, Perry i Minnes 2010).

Per una part, les persones entrevistades divideixen aquest aspecte en varies parts significatives, la primera, la importància de realitzar, projectes, activitats, sortides amb altres entitats ordinàries o altres centres amb persones amb diversitat intel·lectual per tal d'evitar certs factors que puguin perjudicar en el desenvolupament de la persona amb diversitat. Ja que com diu [l'entrevista n°6] *“repercuteix directament en l'estigma sobre la gent i la desconexió i en segon lloc influeix en els nois i noies, ja que si pateixen menys estigmes i menys prejudicis cap a ells es poden desenvolupar millor”* Amb això, es vol dir, que tenim una necessitat de tenir la societat més inclusiva i més respectuosa, i tot això comença per aquesta presència de la sensibilització de les persones en tots els àmbits.

Els nens i nenes i joves amb diversitat intel·lectual no només participen menys en les activitats socials que coneixem, sinó que també semblen tenir menys amics que els nens i nenes d'escoles o centres ordinaris (Solish, Perry i Minnes 2010). Molts dels entrevistats fan referència a aquesta citació, on gran part d'aquest col·lectiu, està marginat, la societat s'ha d'adonar compte que aquests espais, es treballa la inclusió d'una forma més extensa, per donar a conèixer i visibilitzar tot allò que aquestes entitats realitzen. S'ha pogut veure la necessitat o no d'incloure socialment aquestes persones en altres col·lectius, i no totes les opinions han estat d'acord, [l'entrevista n°3] considera que *“la inclusió no s'està fent, potser en algun lloc que no conec, però les experiències més inclusives no passen de la integració, del concepte integració sí que comparteixen algun espai, però això no és inclusió.”*

En l'àmbit territorial de Terrassa, observant les diferents opinions, concorden que, el fet de tenir molta veu en el col·lectiu de la diversitat intel·lectual, la població ho té força integrat. En canvi, *“en altres llocs, o és lleure educatiu o és diversitat funcional, és a dir, consideren que les dues coses no són coses iguals i que no és possible. És a dir que les persones amb diversitat intel·lectual moltes vegades se les designa altres tipus de recursos més assistencials.”* Comenta l'entrevistat n°5.

En definitiva, És important visibilitzar i normalitzar, ja no només a lleure educatiu, que també, si no tota la diversitat intel·lectual en general, ja que com més es visibilitzi i més es normalitzi més oportunitats tindran perquè aquestes persones puguin entrar en certs serveis.

M'ha sorprès molt, on [l'entrevista n° 3] comenta *“la persona que tingui més recursos econòmics podrà accedir a més lliure a més quantitat d'activitats, Teràpies,... De fet hi ha entitats que fins i tot pel fet de tenir una ràtio un fan que les famílies paguin més”* Hem arribat al punt on s'està fent un negoci d'aquest sector, un negoci que segons les entrevistades és molt discriminatori.

En [l'entrevista n°4] comenta la necessitat que l'entitat de Centre e Lleure Tu Tries es troba actualment i la falta de recursos econòmics que estan patint *“De fet ara mateix estem preparant els casals d'estiu, i estem lluitant pel dret del lleure d'aquestes persones, perquè l'ajuntament no vol donar recursos econòmics”*.

Per acabar aquest objectiu, crec que és important destacar la conclusió que extreu [l'entrevistat n°2] *“El canvi són diners i per poder potenciar que aquesta gent pugui participar en certes activitats els necessiten canvis d'aquella gent que controla el “cotarro”*.

- Objectiu 3: Definir de quins recursos poden disposar el col·lectiu de la diversitat intel·lectual.

En aquest objectiu, les persones entrevistades donen la seva opinió, la qual ha estat una opinió unànime. On la falta de recursos i serveis en la nostra societat és totalment palpable. Amb les diferents opinions que es comentaran a continuació, podem a firmar el següent. El lleure i la diversitat intel·lectual ens trobem amb l'existència de barreres amb la participació.

En aquest àmbit les persones entrevistades han volgut, en general, separar la diferència dels recursos humans, recursos econòmics i recursos materials (entitats, centres, serveis). En vers als recursos humans, *“no és el mateix atendre a un infant d'un centre ordinari que a un infant TEA que requereix un suport molt concret, un material molt concret.”* [Entrevista n°4.] És a dir, realment a quin centre, esplai, entitat ordinària, podran acollir a un infant amb diversitat, però no li podran donar l'atenció que la persona necessita per al seu desenvolupament integral. Ja que com es comenta en [l'entrevista n° 5] *“els recursos que utilitzo són coses significatives per ells, és a dir, la metodologia i recursos, coneixent les característiques dels infants a l'hora de comunicar-se i conèixer també les seves preferències”*. Per poder treballar amb aquest col·lectiu, és necessari disposar d'unes bones ràtios acurades i d'una formació professional, poder donar un servei de qualitat.

A banda d'aquestes faltes de recursos, ens trobem amb famílies on els recursos econòmics els afecten molt, s'ha pogut analitzar on, realment es considera que tenir un fill amb diversitat és molt més car que tenir un fill ordinari en la societat actual. Ja que, ja de

per si, poder accedir a algun tipus de servei, simplement pel de necessitar una persona especialitzada, serà molt més car, ja que molts d'aquests infants requereixen, a part de l'escolarització, centres d'oci, esports,... un especialista com podria ser una logopeda, psicòleg, per tal de poder treballar certs àmbits en el seu desenvolupament, i tot això requereix disposar d'uns recursos econòmics.

Tal com es comenta en *[l'entrevista n°3]* “és més car poder acollir a persones amb diversitat, per tant amb els mateixos recursos que potser aculls a 100 nens ordinaris, acolliràs a 15 o 20 màxim, hi han menys recursos i els recursos que hi ha, estan infrafinançats”.

Ens trobem en un Govern on potencien la necessitat de que aquest col·lectiu pugui accedir a tots els recursos possibles, però ens trobem amb famílies on no poden optar ni a una beca, ja que els serveis socials del territori no ofereixen cap mena d'ajuda per certs serveis, com pot ser en el cas de Centre de Lleure Tu Tries, on les famílies no reben cap beca per part de serveis socials, de forma que ja s'està restringint al fet que persones amb diversitat intel·lectual puguin accedir a diferents serveis.

- Objectiu 4: Identificar la necessitat de potenciar la figura de l'Educadors social en el món del lleure educatiu.

Les diferents opinions al llarg de les entrevistes ha estat força igualitàries en aquest aspecte, i de la necessitat de potenciar la figura dels educadors socials en el món del lleure educatiu, i ja no només en aquest àmbit, sinó que les persones entrevistades han volgut anar molt més enllà de la diversitat en particular, han volgut defensar la figura professional en general, en tots els aspectes i el valor que realment té.

En *[l'entrevista n°6]* diu “penso que en el col·lectiu del risc d'exclusió social amb persones ordinàries sí que està agafant una gran rellevància aquesta figura però en l'àmbit de la diversitat intel·lectual no tanta. És a dir, en el món del lleure en general crec que sí, però en uns col·lectius més que d'altres” Amb això vol dir que sí que està agafant força aquesta professió, però no encara en certs col·lectius com podria ser el lleure amb la diversitat intel·lectual, ja sigui, per la visibilització que se li dóna o la importància de la intervenció dels educadors en vers a aquests nois i noies. De fet els comentaris en referència a aquest objectiu van des de canviar el nom de “monitors” a “educadors” i poder professionalitzar el sector, el que abans era tot voluntari, o gran part, s'està intentant donar veu i valor als professionals que s'estan dedicant ara mateix en l'àmbit del lleure.

Un dels entrevistadors, en referència a quina importància es té actualment comenta que *“fa 17 anys que em dedico al món de la diversitat intel·lectual i encara no he tingut un contracte com a integrador social, i conec a gent educador social, que mai ha tingut un contracte d'educador social, Ja que els utilitzen com a integradors simplement per pagar menys.”* [Entrevista nº2.]

Destaquen que és un tema que fins que socialment no avanci la professió d'educadors socials serà complicat que la tasca sigui ben reconeguda i ben valorada tal com es mereix.

Es considera que aquest àmbit, és un sector que els educadors socials juguen un paper molt important en el procés evolutiu de la persona i en què la societat, malauradament, no s'ho pren com a professionals. *“Som gent que tenim una formació que estem professionalitzant l'àmbit del lleure educatiu, perquè és una part realment important en el desenvolupament d'aquests nens”* [Entrevista nº4.]

En conclusió, segons el que s'ha analitzat de les entrevistes, observem una opinió unànime en aquest aspecte, en el que ens trobem davant una professió que encara no s'ha donat el valor que té, una professió que té una tasca molt important, sobretot en l'àmbit de la diversitat intel·lectual, s'ha de seguir lluitant per aclarir els termes en la societat, i es que un educador no és un monitor, un educador mereix ser tractat pel que és, mereix ser recompensant per allò el qual s'ha professionalitzat i visibilitzar aquesta tasca davant l'administració.

5.2 Discussió

- Objectiu 1: Comprovar si la diversitat intel·lectual avuí dia es troba en una situació de vulnerabilitat

La gran part dels entrevistats confirmen la relació amb la teoria sobre el risc d'exclusió social que tenen aquest col·lectiu doncs, des d'un enfocament inclusiu, en relació amb les diferents opinions sobre aquesta exclusió social que pateixen aquest col·lectiu, és essencial remarcar que, les característiques d'aquests joves en situació de vulnerabilitat, el més important són les raons per les quals els diferents sistemes que hi intervenen no són capaços de fer-ne possible la inclusió. (Ainscow, 2004; Morata i Alonso, 2019) I amb aquests sistemes molts dels entrevistats fan referència a l'administració (Estat Espanyol, Generalitat de Catalunya).

Hem pogut parlar de molts temes significatius, que no hauria caigut si no hagués realitzat les entrevistes, realment ens trobem davant d'un col·lectiu en situació de vulnerabilitat, cada cop més. On si ets diferents no seràs acceptat mai en aquesta societat. En què l'entorn en el qual et relaciones en la teva infància, probablement seran amb les persones amb les quals moriràs, perquè la societat és així, no acceptem que l'administració aposti per aquest sector, pel simple fet que no ens aportarà res positiu, únicament despeses, per tant és millor mantenir els serveis dels quals ja disposen i no afegir-ne més, i si un nen o nena es queda sense plaça per a un casal d'estiu, no serà el seu problema, serà de la família per no haver apuntat al seu fill quan tocava.

- Objectiu 2: Analitzar la necessitat de visibilitzar el lleure educatiu en l'àmbit de la diversitat intel·lectual.

Coincideixo amb algun entrevistat, del fet que es comença a visibilitzar en part, però els nois no han de ser l'eina de canvi, sinó que la societat ha de ser l'eina de canvi, així com educar en valors als infants en escoles ordinàries, conèixer que hi ha un munt de gent amb diferents característiques, però pel simple fet de tenir-les no et converteix ni en millor ni en pitjor, per tant tal com diu (Cowart, Saylor, Dingle i Mainor, 2004). I que ens fa pensar que aquests infants no tenen els mateixos desitjos i volen tenir els mateixos beneficis que les activitats d'altres nens i nenes. Si més no, gaudir de la mateixa forma que ho fan els altres o simplement tenir l'oportunitat segons

I tal com diu Feito (2008) i la coincidència com hem vist de certs professionals entrevistats, trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir "un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció" (p. 11).

- Objectiu 3: Definir de quins recursos poden disposar el col·lectiu de la diversitat intel·lectual.

Resumidament, hem de seguir "tocant els nassos" a l'administració, perquè famílies puguin fer front econòmicament a la situació la qual estan vivint, una situació que no som conscients del pes i compromís que comporta.

Moltes d'aquestes persones amb diversitat intel·lectual i famílies, ens trobem amb l'opinió la qual estic molt d'acord és amb la falta de recursos externs perquè aquestes persones tinguin espais on relacionar-se, conviure, passar-so bé, gaudir com un ciutadà normal i

corrent que és, per tant això ho recalquem amb l'opinió de (Solish, Perry i Minnes 2010) el lleure i la diversitat intel·lectual es troba amb l'existència de barreres amb la participació. Al voltant del nostre territori, aquells nens i nenes que participen en algunes de les activitats proposades per la comunitat, ens trobem que el nombre d'aquestes activitats socials són molt inferiors en comparació a aquells usuaris que assisteixen en diferents activitats sense cap diversitat.

- Objectiu 4: Identificar la necessitat de potenciar la figura de l'Educador social en el món del lleure educatiu.

És del tot necessària la intervenció immediata de l'educador social en el món del lleure i la diversitat intel·lectual, deixar de banda, que no són simple monitors sinó la necessitat de professionalitzar el sector i donar-li la visibilitat professional que mereix, és l'aspecte que en les entrevistes destaquen tots els efectes positius que tenen els educadors socials en aquest àmbit i tot allò que ajuda positivament en el desenvolupament de la persona. Per tant, podem confirmar com diu (De Lorenzo, 2007), en referència a l'hora de treballar els diferents aspectes de la persona, el respecte a l'autonomia hi ha l'autodeterminació són imprescindibles per respondre als models actuals des d'on s'aborda la discapacitat.

La gran part dels entrevistats, juntament amb la meua opinió, queda molt per visibilitzar la nostra tasca, juguem un paper molt important el desenvolupament de la persona, s'ha de lluitar per poder obtenir tots els recursos possibles per a millorar tots aquests aspectes que puguin facilitar la vida de la persona i de la família.

5.3 Comentari final de les entrevistes:

Pel que he pogut analitzar, comprendre, estudiar cada pregunta realitzada a les persones entrevistades, en referència als objectius del treball, he pogut observar que realment ens falta molt per avançar en referent en aquest sector en particular, el de la diversitat intel·lectual en el lleure educatiu, crec que la manca de recursos és evident, la manca de serveis que es pot oferir a una família amb un fill o filla amb una diversitat intel·lectual, el fet de tancar-li les portes per simple fet de no ser "normal", el més fort, personalment, és que la societat ho accepta, accepta aquesta separació, i no apostar per al treball, integració i respecte d'aquestes persones.

Per acabar, vull esmentar una frase que crec que defineix quin ha de ser l'objectiu d'educadors, treballadors, integradors i totes aquelles persones amb diversitat intel·lectuals, perquè pel que he pogut aprendre al llarg d'aquestes 7 entrevistes és que, se'ns té oblidat, i els tenen oblidats a ells que és el primordial, per tant, crec que la frase que m'identifica ara mateix en referència a aquesta temàtica és "*Junts som capaços*".

6. Conclusions finals del treball

Les conclusions presentades estan relacionades amb els objectius plantejats i elaborats un cop estudiat, investigat i analitzats tots els aspectes significatius del treball, i aquells relacionats amb el marc teòric.

Malauradament, ens trobem en una situació on les persones amb diversitat intel·lectual no tenen la possibilitat de gaudir diferents aspectes de qualitat de vida, degut a la quantitat d'obstacles que es presenten en el seu entorn i per això la discapacitat s'acaba convertint en un factor d'exclusió, al no poder accedir en la societat en igualtat de condicions.

Un altre factor el qual s'ha pogut observar, és la vulnerabilitat d'exclusió que pateixen aquest col·lectiu, la falta de comprensió i educació per part de la població, ja que no facilita gens l'accés a persones amb diversitat intel·lectual pel simple fet d'estar en una "escala social" molt inferior a la que entenem per "normal".

Quan parlem en l'àmbit del lleure educatiu, es considera un aspecte fonamental per a millorar la qualitat de vida de les persones pel seu desenvolupament, ja que en aquest espai, les participants gaudeixen i participen en diferents activitats, que poden millorar l'estat d'ànim, conductes, la mateixa autoestima, promoure unes accions de la vida diària, promocionar l'autonomia, desenvolupament d'habilitats socials, d'entre d'altres. La realització d'aquest conjunt d'activitats en el lleure, poden aconseguir a millorar la salut física, psíquica i social de la persona.

Però en trobem amb una barrera, i és l'oferta del lleure educatiu amb persones amb diversitat intel·lectual, actualment, estancada, ja que aquest accés a aquestes activitats no és el mateix per aquest col·lectiu que per un altre. Per això, hem de seguir treballant per fomentar aquests tipus d'activitats dirigides a aquesta part de la població, i així, també, millorar la qualitat de vida d'aquestes persones i contribuir en el desenvolupament integral d'aquestes. Juntament amb això ho podem remarcar on al llarg del marc teòric s'ha contemplat, que hi ha un gran nivell de percentatge d'aquestes persones amb discapacitat on es senten totalment excloses i insatsfets amb l'ofert del lleure i del temps lliure.

El que cal fer per poder aconseguir una igualtat de condicions totalment plenes, s'han de desenvolupar grans normatives que vagin destinades a persones amb diversitat intel·lectual, al lleure educatiu i temps lliure, i que aquestes normatives es compleixin al 100%, ja que actualment si que disposem d'unes lleis sobre els drets d'aquests col·lectius, o a favor de l'accés del lleure a aquestes persones, el problema és que s'han d'introduir

dins de la societat en la qual vivim, si això ho aconseguíssim, es podria observar un avanç relativament important en tot allò que relaciona el lleure i la diversitat intel·lectual.

Un aspecte molt important ha estat l'accessibilitat. Es tracta d'un aspecte fonamental perquè les persones amb diversitat intel·lectual puguin accedir en diferents espais. A més de promoure un disseny universal per a totes aquelles activitats de lleure perquè siguin accessibles i es dugui a terme el compliment de totes les normatives.

El problema que tenim, és que estem en una societat que no existeix una plena accessibilitat, obstacles, barreres, impediments, que segueixen presents en la nostra societat, i malauradament molts d'ells no s'aconsegueixen eliminar pel simple fet de la poca sensibilització de les persones cap al col·lectiu de diversitat intel·lectual. Tret d'això, seguim treballant perquè diversos entorns per potenciar la integració d'aquest col·lectiu, ja que han de ser les mateixes persones o famílies que decideixin quina activitat volen realitzar. A poc a poc, avancem, però queda un llarg camí a recórrer, ple de pedres per aconseguir una igualtat.

Un altre dels objectius que es pretenia aconseguir amb la realització d'aquest treball, era analitzar la funció dels educadors/es socials en l'àmbit del lleure educatiu amb persones amb diversitat intel·lectual.

Des de la tasca d'un educador/a social, es poden promoure diferents aspectes en les persones amb diversitat intel·lectual, com pot ser la integració, ja que s'ha de treballar des de la mirada de la inclusió i la participació activa de les persones en la societat. Tenen com a objectiu principal lluitar perquè tots puguin participar, i sobre tot, capacitar aquella part de la societat que encara tenen barreres, amb el fi d'aconseguir el benestar social de la societat i augmentar els nivells de qualitat de vida.

Els educadors/es socials ajuden en les necessitats i resoldre diferents problemes de les persones amb diversitat intel·lectual, des d'una atenció especialitzada. La intervenció en el lleure educatiu d'aquests professionals, és essencial, ja que poden aportar una gran quantitat d'experiències i oferir informació, orientació, intervenció directa i suport tant per a les persones amb diversitat intel·lectual com a les famílies. També poden intervenir en el desenvolupament i la gestió de diferents programes o serveis relacionats amb el lleure educatiu i així poder fomentar l'accessibilitat d'aquestes persones en diferents entorns, activitats que puguin oferir la societat, poden contribuir així en l'eliminació de barreres.

Amb aquest treball de fi de grau el que s'ha pretès és avançar una mica més en el relacionat al lleure educatiu i la diversitat intel·lectual, intentant que aquest col·lectiu pugui aconseguir la seva integració, que siguin considerades com a una persona més, que puguin participar en tot el que la nostra societat ens pot oferir. Per aconseguir això no només depèn de les persones que es dediquen en el sector, sinó també per part de l'administració, no podem permetre utilitzar aquest col·lectiu com a eina de canvi, sinó que ha de ser la mateixa administració la qui adquireix un compromís amb el sector social, ja que aquest sector, no el podem millorar, si no canvia els comportaments cívics, i no interioritzem que existeixen moltes persones amb diferents característiques, aquestes, es poden veure perjudicades per aquesta situació. És necessari que l'administració, implanti una sensibilització en l'àmbit educatiu, és a dir, en les escoles s'ha d'ensenyar que existeixen molts tipus de persones i que cada una d'elles se les ha de tractar d'una forma correcta, i fer que tots els diferents col·lectius puguin participar en les activitats per potenciar una bona integració.

S'ha d'aconseguir que es pugui gaudir del lleure de la forma més gratificant i autònoma possible. Si arribéssim a aconseguir aquest espai de lleure, les persones amb diversitat intel·lectual, podrien consolidar les seves relacions interpersonals i gaudir de les activitats, ja que podrien gaudir del seu dret de lliure elecció personal i familiar, i desenvolupar accions, en l'àmbit personal i social, tenint en compte les característiques i necessitats de les persones.

Per concloure, aquest treball de fi de gran, ha estat del tot gratificant, ja que s'ha proporcionat una gran varietat de coneixement i continguts i idees sobre un àmbit de total importància., com és el de la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu infanto-juvenil. A més, he tingut l'oportunitat de veure la realitat d'aquestes persones, d'aquestes famílies, d'aquests professionals, que dediquen les 24 hores del dia a aquestes persones.

També dir que, tota la informació que s'ha pogut extreure al llarg d'aquest treball, he pogut comprovar, la importància de l'Educació Social en aquest col·lectiu, ja que com he comentat, poden aportar molts coneixements i idees que beneficiaran, no només a les persones amb diversitat intel·lectual, no només a les famílies, no només als professionals del sector, sinó també a la societat.

Per últim, vull destacar que aquestes conclusions i aquest treball en general, m'han ajudat a comprendre la necessitat de seguir treballant en aquest sector per poder aconseguir que les persones amb diversitat intel·lectual estiguin incloses en la societat i puguin gaudir d'activitat dins del lleure educatiu amb la resta de persones ordinàries. Tot això m'ha

aportat diferents experiències, continguts, definicions,... que espero posar en pràctica en el meu futur professional com a Educador Social.

“La felicidad es interior, no exterior; por lo tanto, no depende de lo que tenemos, sino de lo que somos”

Henry Van Dyke

“El futuro tiene muchos nombres. Para los débiles lo inalcanzable. Para los temerosos, lo desconocido. Para los valientes es la oportunidad”

Víctor Hugo

“El mejor regalo que podemos darle a otra persona es nuestra atención íntegra”

Richard Moss

7. Bibliografia

- Armengol, C. (2006) Educació en el lleure o activitats en el lleure. Perspectives de l'educació en el lleure. Col.lecció Animació Sociocultural núm, 28. Editorial Claret. Barcelona 2006
- Belloch, A., Sandín, B. y Ramos, F. (2008). "Manual de Psicopatología". Volumen I. Madrid: McGraw-Hill.
- Badia, M. (2012) La actividad físico-deportiva en las personas con discapacidad intelectual. Propuesta de un modelo.
- Calvó, S. (2017). *El lleure educatiu i l'esport afronten el repte de la inclusió - El Diari de l'Educació*. Recuperat a: <https://diarieducacio.cat/el-lleure-educatiu-i-lesport-afronten-el-repte-de-la-inclusio/>
- Marchante, D. (2018). El Deporte en las Personas con Discapacidad Intelectual. Recuperat a: <https://www.hsnstore.com/blog/salud-y-belleza/buenos-habitos/el-deporte-en-las-personas-con-discapacidad-intelectual/>
- de Gauna, RR (2012). L'educació en el lleure a l'inici del segle XXI a Catalunya. *Educació social: Revista d'intervenció socioeducativa*, (50), 69-79. Recuperat a: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6804461>
- Etxeberria Mauleon, X. (2018). *Ética de la inclusión y personas con discapacidad intelectual*. *Revista Española de Discapacidad*, 6(1), 281–290. <https://doi.org/10.5569/2340-5104.06.01.14>
- Federació Catalana d'Esports per a Persones amb Discapacitat Intel·lectual - ACELL (2016) Recuperat a: <http://www.federacioacell.org/>
- Franch, J., Trilla, J., & Bernet, J. T. (2018). *El lleure com a projecte*. Barcelona, España: Eumo.
- FEAPS MADRID (2010). *Modelo de Servicio de Ocio de FEAPS Madrid. Ocio para todas las personas y para cada una*. Colección FEAPS MADRID. Madrid: FEAPS Madrid.
- Freud, S. (2016). *El Yo y el Ello*. Madrid: Amorrortu.
- Generalitat de Catalunya (2020), *Departament d'Educació*, "Píndola 1: Estratègies per oferir a les famílies per mantenir el benestar emocional dels nens i nenes amb TEA i / o regulació conductual durant el confinament" Recuperado a: <https://serveiseducatius.xtec.cat/vallesoccidental1/general/pindola-1-estrategies-que-els-mestres-deducacio-especial-tutors-dels-siei-i-altres-podeu-oferir-a-les->

families-per-tal-que-puguin-mantenir-el-benestar-emocional-dels-nens-i-nenes-amb-tea-i/

- Guerrero, E (2019) *El lleure és inclusiu per tothom? Recuperat a:* <https://www.peretarres.org/coneixement/bloc/Lleure-inculsiu-per-tothom-2019>
- García, T, Sáez, I (2019). *El tiempo libre educativo, clave en la construcción de identidades personales, ciudadanía activa y sociedades inclusivas*. Recuperat a: <https://www.researchgate.net/publication/338117349> El tiempo libre educativo clave en la construcción de identidades personales ciudadanía activa y sociedades inclusivas
- Lázaro, Y (2008) Universitat DEUSTO. *El derecho al ocio de las personas con discapacidad*. Recuperat a: http://www.deusto-publicaciones.es/ud/openaccess/ocio/pdfs_ocio/ocio4.pdf
- López-Pascual, G., y Carmona-Rodríguez, C. (2018). *La inclusión socio-educativa de niños y jóvenes con diversidad funcional: perspectiva de las familias*. *Revista de Educación Inclusiva*, 11(2), 83-98
- Mateo, Jara & Sáez, Israel & Garagarza, Aitor. (2019). *Joves en situació de vulnerabilitat i lleure. Una oportunitat per a l'acció socioeducativa*. 73. 55-74. Recuperat a: <https://www.researchgate.net/profile/Israel-Saez/publication/338435628> Joves en situació de vulnerabilitat i lleure Una oportunitat per a l'acció socioeducativa/links/5e14f2c192851c8364ba6a38/Joves-en-situacio-de-vulnerabilitat-i-lleure-Una-oportunitat-per-a-lacció-socioeducativa.pdf
- Martínez-Rivera, Ó (2014). "Entre la discapacitat i la diversitat funcional: El professional davant dels canvis de paradigmes i no només de paraules". *Educació Social*. *Revista d'Intervenció Socioeducativa* 58, p. 11-24
- Melbøe, L. Ytterhus, B. (2017). *Ocio para discapacitados: ¿en qué tipo de actividades, y cuándo y cómo participan los jóvenes con discapacidad intelectual?* *Revista escandinava de investigación sobre discapacidad*: 19 (3), 245-255.
- Navarro, O. Bañón, R. Sánchez-Valverde, C. (2006). *Educación Social y Personas con Discapacidades - RES*. *Revista de Educación Social*. Recuperat a: <https://eduso.net/res/revista/5>
- Rocha-Scarpetta, JA (2019). *Una perspectiva internacional i transcultural*. *Educació social*. *Revista d'intervenció socioeducativa*, Recuperat a: <https://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/361753>
- Organización Mundial de la Salud (1980). *Clasificación Internacional de Deficiencias Discapacidades y Minusvalías*. Manual de clasificación de las consecuencias de la enfermedad. (1987 edición cast.) Madrid: Ministerio de Trabajo Y Asuntos Sociales.

- Discapacidad y salud. (2020). Recuperat a: <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>
- Pérez, B (2016) Educación Social y trabajo con el cuerpo de colectivos con discapacidad intelectual i trastornos mentales - RES. Revista de Educación Social. Recuperat a: https://eduso.net/res/wp-content/uploads/2020/06/miscelanea1_res_23.pdf
- SIIS Centro de Documentación y Estudios, *Vivir mejor. Cómo promover el bienestar emocional. Serie: Buenas Prácticas en la Atención a Personas con Discapacidad*, Vitoria-Gasteiz, Diputación Foral de Álava, 2012, 95 p.
- Special Olympics. (2021). Recuperat a: <https://www.specialolympics.org/?locale=es>
- Vega, A (2002) La educación ante el fenómeno de la discapacidad. Pedagogía social. Revista interuniversitaria. nº9, pp. 173 - 189.

8. Annexes

8.1 Transcripció de les entrevistes realitzades

Per tal de poder realitzar un anàlisi el més efectiu possible, s'ha separat les respostes dels entrevistats segons els objectius establerts i per colors. S'ha fet un anàlisi de contingut subratllant les idees de cada entrevista amb diferents colors en funció de les respostes als objectius de la investigació.

Objectius:	Colors:
Objectiu 1: Comprovar si la diversitat intel·lectual avui dia es troba en una situació de vulnerabilitat.	
Objectiu 2: Analitzar la necessitat de visibilitzar el lleure educatiu en l'àmbit de la diversitat intel·lectual.	
Objectiu 3: Definir de quins recursos poden disposar el col·lectiu de la diversitat intel·lectual.	
Objectiu 4: Identificar la necessitat de potenciar la figura de l'Educador social en el món del lleure educatiu.	

Totes les entrevistes consten d'una presentació personal: *“El meu nom és Sergi Gil Garrido, de la universitat Ramon Llull, estic realitzant el Treball de Fi de Grau amb l'objectiu de l'estudi de la diversitat intel·lectual infanto juvenil el lleure educatiu. És per això que et vui demanar si pots respondre les preguntes que et presentaré a continuació:*

Cal dir que aquesta entrevista només serà utilitzada per la realització d'un treball universitari i totalment confidencial.”

Entrevista nº1:

Presentació:

Entrevistat 1, sóc integrador social, porto des del 2017 en el món de la diversitat intel·lectual, vaig començar en una entitat de Terrassa FUPAR, també he estat en una escola d'educació especial anomenada Crespinel·l en la qual segueixo treballant juntament treballant també a l'entitat socio-educativa Centre de Lleure Tu Tries.

Preguntes generals per a tots els professionals:

1. **Feito (2008) diu que “trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir “un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció” Creus que l'àmbit de la diversitat intel·lectual es troba en una situació de vulnerabilitat. En el cas de que la resposta fos si perquè ho creus?**

Sí que ho crec, ens trobem en un àmbit on **la falta de recursos és primordial**, falta informació d'investigació en referència a la diversitat intel·lectual, hi ha famílies que no ho han tractat mai, després a l'hora de treballar és molt diferent el treballar en una escola ordinària que en una escola de d'educació especial. Per tant si que considero que es troba actualment en una situació de vulnerabilitat.

2. **Creus que és important potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant així oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones? Creus que aquestes persones pateixen una exclusió social?**

Crec que és important, ja que **totes les persones mereixen oportunitats a poder ser membres d'un grup a tenir les relacions que desitgin i si que pateixen desgraciadament una exclusió social, només s'ha d'anar al pati d'una escola ordinària i veure com entre ells s'insulten dinet “retrassat, ets un down, un FUPAR,...”**, tot això és com te comentat, falta d'informació, educació,...

3. **Creus que es pot considerar el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional?**

Sí que ho crec, **totes aquelles accions que es puguin fer amb aquest col·lectiu seran positives, en l'àmbit de pensament, acció i intervenció. Però ens trobem en que la motivació és un element primordial a l'hora de treballar una situació en concret.**

4. Creus que aquest col·lectiu pateix uns prejudicis per part de la població general? Quins efectes negatius creus que pot tenir cap a persones amb diversitat i en el seu desenvolupament personal?

És com he comentat, només fa falta anar a una escola ordinària i veure els insults que es poden arribar a escoltar en referència al col·lectiu en el que treballem. I de cara als prejudicis venim d'un país on els drets a aquestes persones ha anat evolucionant, però fins fa poc no pertanyen a la societat, no hi havien recursos,... Et puc posar un exemple, jo treballa en l'escola Crespinell, a l'hora de dinar els duem a l'escola ordinària del costat i moltes vegades, els nois i noies es queden mirant a aquest col·lectiu estranyament, uns es reien d'ells,...

5. Com definiries personalment el lleure educatiu?

Per mi, el lleure educatiu, es una forma diferent de treballar, a través del lleure es pot arribar a treballar diversos objectius que es treballen a l'escola però amb una motivació extra. A més considero que el lleure educatiu hauria d'estar implementat en les assignatures de les escoles, i no tenir-ho com extraescolar, donar-li més importància de la que te.

6. Creus que és important visibilitzar i normalitzar la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu? perquè?

Si que ho crec, té més importància de el que la societat es pensa, moltes d'aquestes persones, pensen que no deixen de ser 4 "hippies" treballant i realment no s'aturen a pensar tota la feina que comporta, tots els objectius, tota la preparació, els mecanismes que utilitzem per arribar als objectius.

7. Creus que les persones amb diversitat funcional tenen més dificultat alhora d'entrar en l'àmbit del lleure educatiu que les persones ordinàries alhora d'entrar en qualsevol centre, esplai,...?

És clar que sí, la principal causa es per la falta recursos, i quan troves algun servei, les places son poques per tal de poder abarcar a tota la gent que ho necessiti. En canvi, un noi ordinari que vulgui jugar a futbol, tindrà un gran ventall d'opcions en la que pugui anar. I clar després dependrà de la diversitat que tingui ja que podrà accedir a un servei o no. Els

recursos econòmics es primordial, ja que en aquest col·lectiu tot és més car, i moltes famílies no s'ho poden permetre.

8. Creus que la figura de l'educador i treballador social està adquirint una gran rellevància en la societat actual en referència al lleure educatiu?

Cada cop més està sent un pilar fundamental, tot i que no tenim el reconeixement que hauriem de merèixer. En la cuarentena domiciliaria només s'ha pensat en l'àmbit sanitari, però en l'àmbit de l'educació especial, ni una paraula. Nosaltres hem seguit treballant al carrer amb aquest col·lectiu.

9. Quina creus que és l'importància del traspàs d'informació entre escoles, famílies educadors i altres professionals? Com ho realitzes? Creus que existeix un treball en xarxa dins de l'entitat de Centre de Lleure Tu Tries?

La importància del traspàs d'informació és essencial per treballar tots a una, establint els mateixos o similars objectius per tal de millorar el desenvolupament de la persona. Si cada escola, centre, entitat, estableixen els seus propis objectius, metodologies, espais, no serà mai productiu ni pels professionals ni pel participant, hem d'anar tots a una.

Dins de l'entitat entre famílies, escoles i professionals, existeix un bon traspàs d'informació, però certs cops ens trobem on les famílies o les escoles no compleixen desvariant la metodologia establerta.

TU TRIES:

10. Quin impacte ha tingut la pandèmia actual en el lleure educatiu del vostre centre?

Oi tant, moltes activitats programades s'han hagut d'anul·lar, pel confinament, per les noves restriccions, i has de buscar alternatives diferents, repetir activitats degut a que s'acaben les idees, en canvi abans podies anar a espais com, la piscina, el parc,... Ara has de buscar nous recursos diferents per tal de poder treballar els objectius establerts.

11. Ha repercutit el fet de viure una pandèmia en el procés evolutiu d'algun dels vostres participants? De quina forma?

L'exemple clar, son totes les demandes que es realitzen certs participants abans del confinament domiciliari, totes aquelles demandes que estaven treballant, i el estar tots els mesos tancat a casa, quan vols tornar a reprendre el treball, tot allò que s'havia après s'ha eliminat, i començar de zero. Ha afectat molt també en alguns participants la variació de les rutines. Ha estat molt complicat tornar a treballar certes situacions. A més moltes de les famílies han utilitzat la tecnologia per evitar certs brots dels seus fills o filles, sense establir pautes per tal d'evitar-ho.

12. Quins aspectes positius destacaries de Tu Tries? i alguna debilitat?

Els aspectes positiu principal és la capacitat que tenen abarcar molts àmbits, moltes necessitats per a les famílies i participants, i crec que les assolien bastant positivament, a més sempre han tingut molts bons professionals. De cara a debilitats, un cop tens un rol dins de l'entitat no et donen l'oportunitat de canviar de rol, sinó que l'has de mantenir. Com pot ser el mantenir el mateix grup sempre amb la mateixa dinàmica. A vegades és necessari un descans d'alguns grups. També al ser un centre de lleure, l'horari professional ha de ser per la tarda, la qual no et permet tenir un bon sou. Ja que pel matí normalment es realitzen hores gestió.

13. En quin programa o projecte participas actualment en Tu Tries?

Actualment estic fent centre diari, durant les tardes de 16:30 19:00. I també faig conciliació familiar, i esplais de dissabtes. A part també col·laboro en les sortides de colònies o respirs i casals d'estiu.

14. Quines funcions consideres més destacables a l'hora de treballar amb persones amb diversitat intel·lectual? Tens alguna metodologia pròpia d'intervenció? Quins recursos sols utilitzar?

La metodologia que utilizo es una anomenada metodologia TEACCH, la qual es tracta de tenir tota l'estructura molt marcada, tenir molt bona organització, un exemple podria ser que en una mateixa sala treballen i brenen, doncs diferenciar les dos taules clarament i organitzades. **Els recursos utilitzats dependrà molt amb el participant amb el que estiguis,** ja que amb alguns podràs fer demandes o negociar coses que amb un altre no podràs, o utilitzar també la motivació cap a diferents estímuls.

Com a reflexió final vui dir que encara **ens falta molt com a professionals a avançar, sobretot en l'àmbit de la diversitat intel·lectual on fa 3 dies se'ls tractava de "subnormals" cada vegada s'ha anat treballant però ens falta molt d'estudi i molt de reconeixement per**

que la societat no es conscient encara de la feina que estem realitzant, ja què es considera una feina que podria fer tothom i no és el cas. Crec que la base l'estem començant a construir ara i hem de seguir igual i mica en mica anar consolidant la nostre tasca.

Entrevista nº2:

Presentació:

Entrevistat 2, tinc 27 anys, i des dels 15 anys vaig començar a fer voluntariats amb persones amb diversitat intel·lectual, els vaig decidir estudiar integració social, i des de llavors he treballat en residències, psiquiàtrics, escoles d'educació especial, escoles ordinàries.

Preguntes generals per a tots els professionals:

- 1. Feito (2008) diu que “trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir “un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció” Creus que l'àmbit de la diversitat intel·lectual es troba en una situació de vulnerabilitat. En el cas de que la resposta fos sí perquè ho creus?**

Doncs sí estic molt d'acord en que aquest col·lectiu està en una situació de vulnerabilitat, sincerament cada vegada es trobarà una pitjor situació de vulnerabilitat a causa de que estem avançant en una línia on les discapacitats són més difícils i és un sector on depèn molt de recursos econòmics, per tal de poder treballar en fisioteràpia, en de nens o en metodologies de treball, i això vol dir tenir unes bones ratios acurades per poder donar una qualitat de servei. amb la discapacitat són molt més “heavy” en quant a nois amb pitjor psicomotricitat, graus d'autisme molt elevats. De fet, hem comentat moltes vegades, que fa moltíssims anys tot era síndrome de down ara l'autisme està en su “pleno apogeo” i els nens que actualment van creixent són cada cop més complicats i complexos. Llavors sí, considero que és molt vulnerable, amb que crec que són famílies també molt vulnerables, famílies desestructurades, em falta de recursos, amb molts germans, i ja és vulnerable si afegeixes una persona amb diversitat funcional a aquesta situació de vulnerabilitat només fa que empitjorar.

- 2. Creus que és important potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant així oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones? Creus que aquestes persones pateixen una exclusió social?**

Sí que s'ha de potenciar que les persones amb diversitat intel·lectual estiguin presents a la vida ordinària, en aquells àmbits on no hi ha la diversitat intel·lectual, Però crec que hi ha

molt més treball en els àmbits amb les persones que no tenen cap diversitat per intentar potenciar aquesta visibilitat, promoure i fer-los presents. ja que encara ens trobem a Moltes situacions, com per exemple barreres arquitectòniques, poder anar al cinema als museus,... per tant sí que crec que les persones amb diversitat funcional sí que han d'estar incloses a la participació a la comunitat, però la comunitat ha de fer moltes coses prèviament per poder tenir una bona comunitat. en l'àmbit del lleure, considero que és més complicat ja que, més complicat i més fàcil, ja que treballem amb persones infants i joves On és molt interessant que ja des de petits puguin conèixer que existeixen persones que puguin tenir capacitats diverses i funcionar d'una forma diferent. El canvi són diners i per poder potenciar que aquesta gent pugui participar en certes activitats els necessiten canvis d'aquella gent que controla el "cotarro".

Amb aquesta resposta crec que la segona pregunta queda totalment resposta, ja que sí que crec que tenen una exclusió Social, però és això, En el dia en el que estem avui, parlar d'inclusió o integració a aquestes persones no ho veig viable a dia d'avui.

3. Creus que es pot considerar el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional?

Creo que és un recurs que sí que pot ajudar a millorar certes situacions del col·lectiu. És 100% positiu per aquestes persones, ja que tot el que puguem fer per elles afavoreix el seu desenvolupament en l'autonomia, les activitats de la vida diària, Interacció, habilitats socials. Nosaltres com a monitors de lleure intentem millorar tots aquests aspectes, però considero que és molt complicat, ja que potser el nivell d'estudis, potser no sigui el més professionalitzat del món com per poder plantejar-te uns objectius de Quines són les millores que necessita un nen o nena per poder arribar a una situació de millora. Amb Això em refereixo a si crees un projecte d'esplai o d'activitats de lleure amb uns professionals que coneixen la tipologia de nois o amb un perfil molt clar, amb un bon traspàs d'informació, i hi ha un seguiment d'aquesta persona, crec que aquestes millores poden ser molt més favorables. El joc en el lleure, ajuda a treballar molts àmbits com aquests que he comentat anteriorment, per poder intentar a que cada noi i noia tinguin una vida el més autònoma possible.

4. Creus que aquest col·lectiu pateix uns prejudicis per part de la població general? Quins efectes negatius creus que pot tenir cap a persones amb diversitat i en el seu desenvolupament personal?

Actualment Aquestes persones segueixen tenint prejudicis, Els que estem dins del món de la diversitat intel·lectual pensem què és un tema que està molt a l'ordre del dia, que tot el món coneix la discapacitat. Però no és veritat, a dia d'avui, Seguim escoltant insults com per exemple "mongol, discapacitat". Per tant sí que crec que hi ha una part de la població que està molt informada, que coneix el col·lectiu, però hi ha una altra gran part de la societat, no se si la majoria o no, vull creure que no, però crec que hi ha molt prejudici per aquesta població. inclús a diari, nosaltres perquè treballem en l'àmbit, per s'hauria de

preguntar a un banquer, Quantes persones amb discapacitat veu el dia, i el més probable és que no vegi a cap. **el desconeixement, acaba provocant prejudicis,** i la gent que no coneix el col·lectiu jutge sense saber-ho. i els **efectes negatius** que pot produir en el desenvolupament d'aquestes persones, **és sobretot amb joves o en el seu nivell de discapacitat és lleu, on a penes es relacionen amb gent sense discapacitat, les persones amb les que relacionen són els seus companys d'esplai, companys d'escola, amb els seus companys de feina (que acaben sent els mateixos), ja que la majoria d'aquest col·lectiu creixen amb unes persones i s'acaben morint amb aquestes persones, ja que el procés de vida que tenen és anar a l'escola, anar a l'Esplai, i els tallers de professió de FUPAR o Prodis, aquí a Terrassa.**

Possiblement si una persona amb discapacitat que físicament se li noti, va a una discoteca, a lo millor no la deixen ni entrar, per tal de que puguin evitar que aquesta persona li passi algo a dins.

5. Com definiries personalment el lleure educatiu?

És l'oci adaptat per poder aprendre a través del joc.

6. Creus que és important visibilitzar i normalitzar la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu? perquè? i creus que les persones amb diversitat funcional tenen més dificultat alhora d'entrar en l'àmbit del lleure educatiu que les persones ordinàries alhora d'entrar en qualsevol centre, esplai,...?

És important visibilitzar i normalitzar, ja no només a lleure educatiu, que també, si no tota la diversitat intel·lectual en general ja que **quan més es visibilitzi i mes es normalitzi més oportunitats tindran per a què Aquestes persones puguin entrar en certs serveis o certs recursos, que a dia d'avui són molt limitats. De fet a l'entitat on jo treballa, a Tu Tries, ja estem veient que de cara a l'estiu hi hauran participants que no podran entrar en els Casals, pel tema de ratios i falta de professionals, en canvi en un centre ordinari les ràtios són molt més senzilles, i amb les subvencions bàsiques tiren, nosaltres no. Se'ns ha de tenir en compte, i que tenim unes necessitats, que han de ser cobertes, per això a dia d'avui tenim tantes dificultats, i és molt trist.**

7. Creus que la figura de l'educador i treballador social està adquirint una gran rellevància en la societat actual en referència al lleure educatiu?

Crec que la figura d'integrador, educador i treballador social **No només en el lleure educatiu, si no en tots els àmbits de risc d'exclusió social, que són col·lectius que sempre han estat vulnerables i últimament és molt desfavorable. considero que hi ha molta gent que està fent molt bona feina i molt important per a la societat.**

A nivell de valoració professional, **No estem gens valorats,** com a integrador social **Encara no he tingut un contracte com a integrador social,** i conec a gent educador social, que mai ha tingut un contracte de educador social, Ja que els utilitzen com a integradors **simplement per pagar menys.**

8. Quina creus que és l'importància del traspàs d'informació entre escoles, famílies educadors i altres professionals? Com ho realitzes? Creus que existeix un treball en xarxa dins de l'entitat de Centre de Lleure Tu Tries?

Crec que el traspàs d'informació és essencial, certs cops, considero que és més important que l'actuació amb els propis participants, ja que si des de petits Existeix un bon traspàs d'informació, podrem treballar d'una manera multi-disciplinària i intentar ensenyar les coses que cada un sap. Per això considero que el traspàs és 100% important. jo personalment actualment aquesta informació el realitzo presencialment, ja que tinc la sort de poder coincidir amb molts. Encara que el traspàs amb escoles és més complicat ja que les coordinacions es realitzen amb l'equip directiu, i després ens ho comuniquen a nosaltres.

TU TRIES:

10. Quin impacte creus que ha tingut la pandèmia actual en el lleure educatiu del vostre centre?

Ha tingut un impacte molt "heavy" en quant a inscripció dels participants, assistència, programacions, ja que Tu Tries, disposa de gent professionalitzada i de gent que no ho és tant, i el fet potser, de **no tenir tant recursos per fer segons quines coses, i més en la situació en la que ens trobem ara mateix, dificulta molt més.** crec que ens hem pogut adaptar molt bé, i crec que ens en hem sortit, però les primeres activitats després del confinament domiciliari, al juliol, no sabia que programar, perquè no es toquin, per a que no tinguin contacte, mantenir la distància de seguretat,... va ser realment molt difícil.

11. Ha repercutit el fet de viure una pandèmia en el procés evolutiu d'algun dels vostres participants? De quina forma?

ha repercutit molt, Sobretot a aquells nois i noies amb problemes motrius, el fet de viure una pandèmia afectat molt, Sobretot al no haver realitzat sessions de fisioteràpia amb aquests nois i noies. en el tema de conducta, Ja em diràs quina tensió pots tenir amb un noi o noia amb un grau de discapacitat intel·lectual a través d'una activitat que realitzi telemàticament, Sí ja estem parlant que les classes de centres ordinaris han estat molt complicades, Com fas una classe telemàtica amb nois amb discapacitat, és casi impossible. Crec que ha sigut més una involució en quant a conductes, fisio i tot el que

s'ha pogut aprendre en els darrers mesos amb aquests participants, és treball 100% perdut. pel que he pogut observar **les famílies han estat totes desbordades, ja que ningú es van recordar d'aquest cultiu al llarg de la pandèmia, no va ser fins dos mesos, que l'ajuntament va permetre que aquests nois poguessin sortir al carrer.**

12. Quins aspectes positius destacaries de Tu Tries? i alguna debilitat?

Crec que el més positiu que té tu tries són els projectes i la bona organització que es fa de tots els projectes, el bon organigrama que hi ha, considero que els projectes estan encapçalats per persones professionals amb molts bons recursos per poder dur-los a terme.

Pel tema de debilitat crec que es podria reforçar molt el tema del traspàs informació dels participants, ja que no existeix un sistema de registres i pautes exhaustives on es pogués llegir fàcil i ràpid i evitar certes situacions que es puguin provocar, on si tinguéssim aquesta informació no passaria

13. En quin programa o projecte participas actualment en Tu Tries?

Jo estic com a organitzador de les tardes de dissabtes, Què és el projecte amb el que neix el lleure educatiu, és projecte base de l'esplai, on es realitzen activitats de 3 hores per les tardes de dissabtes de 16:00 a 19:00. i els grups estan classificats segons les necessitats, característiques, i intentar que siguin grups d'edat iguals per tal de poder potenciar les seves habilitats i autonomia en major Grau, no tenim límit d'edat, tenim des de 3 anys fins a la persona més gran que té 70 anys.

Per altra banda també coordino el projecte de Fent Camins, que realitza un diumenge al mes, no és un projecte amb un gran número d'inscripcions, però és un projecte en el que participen quasi sempre cinc o vuit nois de 15 a 35 anys. Consisteix en realitzar activitats d'oci a l'aire lliure, per realitzar un vincle d'una forma diferent, amb companys majoritàriament més autònoms motriument

14. Quines funcions consideres més destacables a l'hora de treballar amb persones amb diversitat intel·lectual? Tens alguna metodologia pròpia d'intervenció? Quins recursos sols utilitzar?

Crec que la millor funció és conèixer a molts nois i noies i provar moltes tècniques, el fet de conèixer una persona nova t'ajuda a saber com actuar amb altres nois o noies que et puguin arribar, però és complicat ja que cada un d'ells fa d'una forma diferent. crec que no hi cap funció destacable que pugui considerar, l'única que podria considerar és la del reforç positiu.

Entrevista nº3:

Presentació:

Entrevistada 3 diplomada en Magisteri i especialitzat en l'educació especial he fet voluntariat sempre en l'àmbit de lleure i la diversitat funcional ha treballat durant cinc o sis anys en escoles d'educació especial i l'any 2012 va crear l'entitat socio-educativa de centre de lleure Tu tries a Terrassa.

Preguntes generals per a tots els professionals:

- 1. Feito (2008) diu que “trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir “un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció” Creus que l'àmbit de la diversitat intel·lectual es troba en una situació de vulnerabilitat. En el cas de que la resposta fos sí perquè ho creus?**

Sí crec que sí perquè les necessitats diferents i la societat em plantejava d'una manera en la que bueno el Qui més pot és el que més té. **Doncs sí, ja no es limitacions als sistemes i no produeixen no interesses Llavors com que les persones amb diversitat no produeixen res o poc de fet segurament seran una despesa per l'Estat o la societat Doncs es troben en desavantatge i després la manca de la inclusió i la sensibilització de la societat a nivell social a nivell educatiu i en tots els entorns laborals,...**

- 2. Creus que és important potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant així oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones? Creus que aquestes persones pateixen una exclusió social?**

Sí a tot, **Penso que hi ha necessitat de tenir la societat més inclusiva Més respectuosa Comença per aquesta presència de la sensibilització de les persones en tots els àmbits.** Sí Totalment estem en un col·lectiu **En risc d'exclusió social penso que estem molt millor des de fa 50 anys però que encara queda molt camí per fer i que des de l'administració et fas fan molts intents però no es posen els recursos suficients per tal de poder aquesta inclusió real,** actualment Jo considero que **la inclusió no s'ha està fent Potser en algun lloc que no conec** però les experiències més inclusives no passen de la integració, del concepte integració si que comparteixen algun espai però això no és inclusió. crec que la societat sempre va per davant de l'Administració en aquest cas **Som unes entitats on les persones que hi pertanyem som les que fem coses per aquesta inclusió i darrere val administració. El que passa és que la llei sempre va tard i no ofereixen els recursos necessaris què es demana.**

- 3. Creus que es pot considerar el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional?**

Sí que ho penso, de fet quan vam redactar l'ideari de l'entitat quan parlaven inclusió del centre actiu o dividien en diferents àmbits per una banda parlàvem de l'àmbit laboral on acostuma a ser un àmbit competitiu on has de produir on les persones amb diversitat intel·lectuals veuen més desfavorides perquè potser van més a poc a poc o perquè tenen unes capacitats diferents i estan en els desavantatges en l'àmbit laboral el que passa el àmbit acadèmic quan hi ha una discapacitat intel·lectual hi ha més dificultats necessiten més suport es destaquen molt les diferències sobretot en l'etapa secundària en canvi en l'àmbit de lleure és un àmbit on ja no parlo en espai específic per persones amb diversitat sinó que les mateixes entitats ordinàries poden acollir a infants i joves amb diversitat d'una manera més natural sense haver de forçar tant la situació sense que hi hagi aquesta competició o aquesta necessitat de destacar sí que aprenem a adquirir valors, però la funció amb la que van a l'esplai i els nens és passar-s'ho bé compartir sense aquesta necessitat de guanyar de compartir de ser millor de treure bones notes. llavors crec que és un àmbit molt interessant pel col·lectiu en general i per la inclusió en particular.

4. Creus que aquest col·lectiu pateix uns prejudicis per part de la població general? Quins efectes negatius creus que pot tenir cap a persones amb diversitat i en el seu desenvolupament personal?

Sí que crec que hi ha discriminació no per per tota la societat com deia abans crec que cada vegada més acceptació Sí que hi ha molt prejudici i sobretot per desconeixement Sobretot cada vegada s'estan fent més visibles persones amb trastorns mentals cada cop està reivindicant el trenquem prejudicis o estereotips i Sí evidentment els perjudica tots aquestes persones. Cal dir que tots aquests prejudicis estereotips ja no són tant amb la persona amb síndrome de down que són com molt integrats que amb molta estima amb molts anuncis i pel·lícules, però clar quan veus un nen que crida que pega que crea de la seva mare en el súper potser és més complicat més nou, De fet cada vegada hi ha més volum d'aquestes persones amb aquestes conductes i després el tema de salut mental que comentàvem.

els perjudica sobretot a l'hora d'accedir cert serveis i sobretot jo penso amb joves i adults que són conscients de les seves limitacions reben aquest rebuig Per part de la societat com per exemple: mirades quan els veten l'entrada en una discoteca, O a un lloc de feina On Aquestes persones que es poden formar estudiar realitzar pràctiques considero que ha de ser molt frustrant no poder trobar feina simplement per ser com són, també cal destacar en l'àmbit de parella com per exemple amb un TEA sense cap discapacitat intel·lectual, Doncs probablement amb moltes etapes de la seva vida es trobi sol, o sense amistats.

5. Com definiries personalment el lleure educatiu?

Penso que és un mitjà de lluita per millorar tots aquells aspectes de la societat que no ens agrada promoure valors, els valors nostres. De fet fa uns anys em van fer una pregunta que deies i l'educació era neutre, Doncs clar que no, Nosaltres eduquem segons els valors que nosaltres Creiem que són els millors I penso que és un mitjà de canvi d'acció de

promoure valors i em perdonaràs que digui això però també de “tocar els collons” a les administracions també tota aquella part de compartir de fer vincle. potser en l'àmbit de la diversitat intel·lectual els valors no están tan potent com en un esprai ordinari on vols que els nens aprenguin valors com la empatia al respecte i sostenibilitat. en el nostre cas això ho tractem amb adolescents i joves on els seu nivell de diversitat intel·lectual és gairebé normal i amb més autonomia però crec que el nostre funció és més en la nostra societat, fer-nos visibles, demanar l'administració exigint, treballem amb les famílies que són la per fonamental,...

No considero que lleure educatiu hagi d'estar inclòs en el sistema escolar però sí que crec que les escoles haurien de fer un esforç i implementar assignatures on formin a la persona en valors.

6. Creus que les persones amb diversitat funcional tenen més dificultat alhora d'entrar en l'àmbit del lleure educatiu que les persones ordinàries alhora d'entrar en qualsevol centre, esplai,...

sí totalment hi ha menys recursos per tant hi ha menys opcions, és més car poder acollir a persones amb diversitat, per tant amb els mateixos recursos que potser acullis a 100 nens ordinaris, acolliràs a 15 o 20 màxim, hi han menys recursos i els recursos que hi han estan infrafinançats.

per la part econòmica, Aquí Terrassa tenim la sort de tenir un sistema serveis socials que estaves tan ben muntat llavors és important, la persona que tingui més recursos econòmics podrà accedir a més lliure a més quantitat d'activitats, Teràpies,... De fet hi ha entitats que fins i tot pel fet de tenir una ràtio un fan que les famílies paguin més, la qual em sembla molt discriminatori però és el món en el que vivim.

7. Creus que la figura de l'educador i treballador social està adquirint una gran rellevància en la societat actual en referència al lleure educatiu?

Crec que sí, Ja que s'està professionalitzant el sector cada vegada més Llavors el que abans era a voluntariat que els continua mantenint però penso que cada vegada menys, s'esta intentant donar valor el àmbit del lleure llavors doncs els professionals que toca que hi hagin són integradors i Educadors socials. De fet cada cop més ens estem trobant en casos en situació d'exclusió social, nois i noies que vénen de famílies de estructurades o amb dificultats econòmiques, llavors venen molts nens i joves amb carències afectives amb tresors de conducta,... on sí que penso què seria important tenir aquestes figures professionals. Nosaltres com a entitat és una visió que nosaltres Intentem canviar davant de l'Administració, com per exemple quan parlen de l'esplai, Doncs no, som una entitat sòcia educativa, no som monitors som educadors. sí que és veritat que a nivell econòmic,

en el nostre cas i suposo que en molts d'altres, treballem amb el conveni de lleure, ja que amb el d'acció Social no podríem pagar ningú. sí que hi ha centres que tenen el conveni d'Acció Social i crec que és cap aquí cap a on hem d'acabar anant per a què l'administració ens valori el que són realment, Però es tracta d'un procés molt llarg.

8. Quina creus que és l'importància del traspàs d'informació entre escoles, famílies educadors i altres professionals? Com ho realitzes? Creus que existeix un treball en xarxa dins de l'entitat de Centre de Lleure Tu Tries?

Sí Totalment I crec que aquest any, és l'any on ho estem fent millor, estem molt coordinats amb el CSMIJ amb el CDIAP amb l'EAP, amb la unitat TEA, amb escoles d'educació especial, amb centres ocupacionals, amb serveis socials. Aquest any s'està fent més crec jo pel tema de l'espai Terapèutic, s'estan fent moltes coordinacions hi ha moltes bandes. crec també que el fet de que siguin telemàtiques es nota en aquest sentit ja que abans per trobar una data o per poder anar algun centre era molt complicat, En canvi ara, fem reunions On trobem la tutora de l'aula, la psicòloga de l'escola. psicòleg del CSMIJ, és a dir un professional de cada àmbit i nosaltres, la persona coordinadora del projecte. La veritat és que està sent molt productiva Ja que les reunions estan sent molt directes i fins i tot estan fent informals on ens trobem un espai còmode i les reunions són molt fluides, ha potenciat una relació molt positiva entre els sectors i un tracte més fluït.

TU TRIES:

10. Quin impacte creus que ha tingut la pandèmia actual en el lleure educatiu del vostre centre?

Crec que s'ha valorat més el lleure en si, el fet d'haver estat tant privats considero que ara mateix es valora molt més el lleure educatiu. De fet a nivell econòmic a nosaltres com entitat ens ha anat bé ja que a nivell de l'administració els van posar molts recursos per les persones amb diversitat, per exemple a l'estiu vam rebre major subvencions per tal d'evitar que ningú es quedés fora. També Sí que durant el confinament domiciliari sí que vam haver de parar tota activitat, però després ho vam reprendre I per sort no ho hem hagut d'aturar, per desgràcia sí que hi ha hagut moltes entitats que no han pogut oferir el servei ja que han estat molt afectades econòmicament, Però nosaltres hem tingut la sort que a l'ajuntament ens has facilitat un certificat per poder realitzar activitats.

11. Ha repercutit el fet de viure una pandèmia en el procés evolutiu d'algun dels vostres participants? De quina forma?

Sí, sobretot en casos o en el **trastorn de conducta** són més greus **les famílies han estat molt desbordades**. Hem tingut usuaris que ara fan agressions que no feien, hàbits que ja havien adquirit, els han perdut, S'han començat a autolesionar, no és amb afectacions físiques amb paràlisi cerebral han perdut mobilitat **ja que a casa no tenen els materials o recursos necessaris per realitzar totes les mobilitzacions possibles**, **Ens hem trobat amb famílies que ens han trucat plorant que estan desesperades**, que veuen **que el seu fill retrocedit molt en el seu desenvolupament i el poc suport que han rebut**. En definitiva, sobre tot hem vist afectada la mobilitat i conducta dels participants i la salut mental de les famílies.

12. Quins aspectes positius destacaries de Tu Tries? i alguna debilitat?

Com a fundadora del Centre socioeducatiu Tu Tries, posem al centre a la persona amb veritat, i crec que això és molt important Ja que crec que l'entitat cada cop va creixent més, tenim cada cop més persones vinculades, serveis, activitats, però **sempre centrades a la persona, que crec que a vegades en entitats més grans, S'acaba perdent aquesta essència**, i que seguim formant Segons la nostra metodologia, és a dir, la forma que tenim de treballar, no et sabia definir ben bé aquesta metodologia, però existeix. Nosaltres mirem en general a la persona quin és el seu entorn i quins agents té al seu voltant. I debilitats, Una que crec que és molt important, és que ens **costa, mantenir un equip estable**, i això sí que penso què és culpa nostra, ja que la persona el voluntariat sempre serà inestable, ja que no pots comptar que un voluntari el tindràs sempre, sinó que es tracta d'una etapa. Llavors jo crec que això pot ser una debilitat important, el fet de no poder dir " mira et dono un contracte de jornada completa, queda't" Ja no el voluntari sinó **a la persona remunerada**, Que té un contracte de 10 o 15 hores, que que i cap allà, ara dues hores en un centre i després 2 hores en un altre centre per al final cobrar 700€ al mes, Per tant Això és un problema, ja que al final t'ofereixen en un centre ocupacional, una residència o una escola un contracte de 40 hores, no dubtaràs en agafar-lo.

13. Quins són els reptes més importants que ha de plantejar Tu Tries per afrontar millor el seu futur?

Mira, Hi ha un projecte que està a mitges, que ens posaran un local el barri de Can Boada de Terrassa per poder atendre a joves del barri i fer un Espai Jove a les tardes, és a dir, un centre obert. entre l'ajuntament i la fundació Probitas. L'objectiu és començar i mantenir aquest projecte i ampliar-lo en la mesura que es pugui. ja que des de Probitas la iniciativa és que sigui un Espai Jove, però nosaltres creiem que han d'anar més enllà, ja que agafar els joves quan tenen 12 o 15 anys és tard, ja que la prevenció ha de començar des de petits. Per tant la nostra intenció serà un cop comenci a rodar aquest projecte, i portem un temps amb joves poder obrir-ho nois i noies d'infància això per una banda. I com qui paga mana, i de moment és Probitas qui ho fa, el què és un Espai Jove. Això de cara a l'exclusió social, de cara a la diversitat intel·lectual, **Cada any anem ampliant una miqueta els serveis els projectes, Aquest any per exemple hem afegit la figura del terapeuta ocupacional**, i jo crec que ens estem centrant en créixer espai Terapèutic, ja que ens estem adonant que és molt beneficiós pels nostres participants que també complementen amb tots aquests projectes que hi participen. També volem moure tota la

part de famílies, l'any passat es va crear la comissió de famílies, vam fer dues o tres trobades, però va venir la pandèmia i es va cancel·lar tot. I ara des de l'espai terapèutic, s'està tornant a activar del grup de famílies, i crec que això ja ho tenim gairebé fet juntament donant formacions a les famílies,

14. L'entitat ha realitzat o realitza diferents activitats amb centres ordinaris?

Creus que és positiva la inclusió de joves amb diversitat amb joves ordinaris?

Sí nosaltres hem fet activitats amb col·lectius ordinaris, no totes les experiències han estat positives, també s'ha de dir. quan han sortit bé És que hi ha hagut un molt bon treball darrere, hi han hagut reunions per part dels dos centres anteriorment, s'ha fet una programació conjunta, s'ha definit, temporitzat, S'ha fet una prèvia amb els participants del centre ordinari informant del que realitzarien amb qui ho realitzarien i com ho realitzarien, per a què el primer contacte Pos una bona experiència per tothom, també és cert que no considero positiu que aquestes trobades es facin amb tots els perfils, Ja que moltes vegades penso que estem utilitzant els nostres infants com a eina de canvi i què l'experiència no és positiva per cap de les parts. Tot i això, penso que hem de potenciar les activitats inclusives, què hem fet, hem compartit activitats durant els casals d'estiu, activitats durant el curs, amb el grup de joves es preparava una activitat per tal d'anar a fer una activitat a un centre de nois i noies ordinaris més petits, juntament amb el curs d'auxiliar d'ajudant de monitor Què és inclusió 100%, Ja que estàs posant a una persona amb diversitat en un rol d'educador o educadora o auxiliar, diga-ho com vulguis, Per això crec que aquest projecte en referència a la inclusió és el més important que fem. I és molt bonic i guai veure que els infants tinguin com a referent una persona amb discapacitat. En definitiva hi han pros i contres en referència a la inclusió amb centres ordinaris, sobretot mirant el perfil dels usuaris, que ho passen malament amb els sorolls, l'espai, les persones, o amb perfils que són molt assistencials on necessiten la tranquil·litat, el seu espai, els seus canvis corporals, Ja que els estem exposant a situacions que no necessiten que realment a ells en particular els hi dona igual la inclusió. per tant jo crec que hem de seguir realitzant aquestes activitats però amb molt d'ull. A més la inclusió no es fa només amb una tarda, sinó que ha de ser un procés llarg i continu amb un mateix grup.

15. Actualment quants usuaris i/o famílies atén Tu Tries?

Actualment l'entitat atén per una banda la part de diversitat funcional que s'atén 212 persones. I per la part del risc d'exclusió social 181 persones.

16. Quins projectes i programes concrets està desenvolupant actualment l'entitat o es disposa a desenvolupar?

Centre diari, espai Terapèutic, Espai Jove, Esplai de dissabtes, projecte fent camins, grups d'amics socio adaptat, conciliació familiar, curs auxiliar de monitor, colònies d'estiu, Casal de juliol, Casal d'agost i setembre, Casal d'hivern, colònies de Setmana Santa i colònies de novembre, Programa REIESO (per a persones en risc d'exclusió social), Dinamització de patis, Tallers d'estudi, suport emocional i extraescolars d'esports.

Opinió personal final:

Com a opinió personal crec que encara ens queda molt per fer ja no tant a nivell social sinó també a nivell d'administració, han d'apostar per aquest aquest sector, que a nivell polític es faci una aposta per a les persones amb diversitat, que s'ha de dir que cada cop es fa més, però encara queda molt per fer. I a nivell educatiu, ja que ara entra un polític i et diu com has de fer la feina, després entra una altra i et canvia la forma de treballar, Hem d'aconseguir un acord general a nivell educatiu perquè en males paraules és un "cachondeo" i al final qui ho paguen són les persones, els participants, els alumnes digue-ho com vulguis juntament amb les seves famílies. dit això crec que s'han de potenciar els recursos, el personal, la formació per a les persones que treballem en el col·lectiu. també a nivell laboral incrementar els incentius, amb que contractin persones intel·lectual, que ja n'hi han però són insuficients. Resumidament aquestes persones no tenen gens fàcil, i les famílies que tenen fills amb discapacitat hauran de lluitar probablement tota la seva vida, ja no pel dia dia sinó pels seus drets i oportunitats.

Entrevista nº 4:

Presentació:

Entrevistada 4, integradora social, fa més de 10 anys que es dedica al món de la diversitat intel·lectual funcional, fa 10 anys va fundar l'entitat socio-educativa Tu Tries. Actualment gestiona la part econòmica i de recursos humans de l'entitat.

Preguntes generals per a tots els professionals:

- 1. Feito (2008) diu que "trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir "un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció" Creus que l'àmbit de la diversitat intel·lectual es troba en una situació de vulnerabilitat. En el cas de que la resposta fos sí perquè ho creus?**

Creo que el col·lectiu de persones amb diversitat sí que és un col·lectiu en risc i a més Aquestes persones on molts cops estan en doble risc d'exclusió, per una banda el que és la discapacitat i l'altra banda a nivell econòmic social familiar, per tant sí que ho considero que estan en un risc.

2. Creus que és important potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant així oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones? Creus que aquestes persones pateixen una exclusió social?

Per una banda és molt indispensable, i ha de ser així, que les persones amb discapacitat han de conviure i participar en la comunitat, això ha de ser així, ja que d'aquesta manera per una part treballem el que és la inclusió però d'altra part també treballem la sensibilització d'aquest col·lectiu. En referència al risc d'exclusió social, sí que considero que la pateixen, per la seva mateixa discapacitat, no totes poden accedir als mateixos recursos, en l'àmbit social podem veure persones que tenen 30 anys i no tenen cap vincle d'amistats, Com podríem tenir qualsevol de nosaltres, per tant crec que sí que pateixen aquesta exclusió social i lo greu és que ho pateixen en molts àmbits.

3. Creus que es pot considerar el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional?

I tant que sí, Crec que el lleure és molt essencial i no només per les persones amb diversitat funcional, si no per totes les persones, el fet de que puguin tenir un espai on relacionar-se, fer amics, socialitzar-se, poder conèixer altres maneres de pensar, tenir un entorn social considero que és molt important per aquestes persones, ja que ens ajuda a millorar molt la seva situació. Personalment, he après a casos que no Volen sortir de casa, que no tenen amics, i que no troben un espai on sentir-se còmode, i simplement el fet d'anar a una entitat, on realitzin el lleure educatiu, observes un canvi molt positiu, ja sigui per la motivació, amb ganes d'aprendre, i és molt important que surtin de l'entorn familiar també, sobretot pel tema de la sobreprotecció que tenen dels seus familiars, entorn o tutors.

4. Creus que aquest col·lectiu pateix uns prejudicis per part de la població general? Quins efectes negatius creus que pot tenir cap a persones amb diversitat i en el seu desenvolupament personal?

Crec que tots els estigmes estan en totes les societats, Ja no només amb les persones amb diversitat intel·lectual, però sí que n'hi ha, i en el seu desenvolupament, doncs imagina't. He tingut nois i noies que tenen un diagnòstic, però que realment poden tenir una vida "normalitzada" i no poden tenir perquè tenen un certificat de discapacitat, el fet de tenir aquesta discapacitat, per mi ja és com posar un estigma en aquesta persona. i per part dels prejudicis, desgraciadament segueixen existint, i en aquest col·lectiu es pot visibilitzar bastant més, el fet de pensar que una persona amb diversitat no pot tenir un grup d'amistats, o no poder fer accions que altres persones sí que poden, per mi això ja és un prejudici cap aquestes persones.

5. Com definiries personalment el lleure educatiu?

Personalment defineixo el lleure educatiu com un espai social on infants joves i adults a part de venir a gaudir del temps vénen a aprendre, sobretot en valors.

6. Creus que és important visibilitzar i normalitzar la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu? perquè?

És molt important visibilitzar-ho, perquè els col·lectius han de tenir aquests espais, i sobretot les entitats que lluiten pels drets d'aquestes persones, hem de visibilitzar aquest col·lectiu, Per a què la població vegi, que hi han altres necessitats i altres realitats, i des del lleure educatiu que és un espai on podem treballar la inclusió des d'una manera més extensa, poder fer veure a la població Quines activitats fem, com reivindicar els drets d'aquestes persones és molt important.

7. Creus que les persones amb diversitat funcional tenen més dificultat alhora d'entrar en l'àmbit del lleure educatiu que les persones ordinàries alhora d'entrar en qualsevol centre, esplai,...?

Per suposat que sí, jo que fa molt temps que em dedico a l'àmbit, he pogut observar dos àmbits que són més dificultosos per les famílies. Per una banda el tema de la ràtio i l'atenció, que no és el mateix atendre a un infant d'un centre ordinari que a un infant TEA que requereix d'un suport molt concret, un material molt concret. I per altra banda són els preus econòmics que han de pagar Aquestes persones amb diversitat per poder gaudir del seu lleure. No és el mateix una quota d'una Esplai ordinari que un Esplai que tens a persones amb diversitat intel·lectual. Per altra banda també tenim la falta de recursos, a Terrassa, només hi han dues entitats que es dediquen en el món de la diversitat intel·lectual infanto-juvenil, una és la nostra Tu tries i l'altre és Globus. i a partir d'aquí hi han molts pocs recursos aquestes edats, sí que existeixen altres espais, però són de caire terapèutic no de lleure educatiu. De fet ara mateix estem preparant els casals d'estiu, i estem lluitant pel dret del lleure d'aquestes persones, perquè l'ajuntament no vol donar recursos econòmics, però la necessitat i la demanda cada vegada augmenta més i des de la part de l'administració no se està donant resposta, la qual dificulta l'accés el lleure educatiu d'aquestes persones.

8. Creus que la figura de l'educador i treballador social està adquirint una gran rellevància en la societat actual en referència al lleure educatiu?

Jo crec que sí, nosaltres de l'àmbit que treballem, Què és el lleure educatiu però també la part socio-educativa, Cada cop és més important que hi hagin persones que es formin en aquest àmbit, és un àmbit que s'ha de professionalitzar cada vegada més. Ara mateix les entitats que ens dediquem això se'ns posa el nom d'esplai, on sembla que no hi hagin

professionals, però en veritat el treball que estem fent, necessitem professionals com integradors, educadors, treballadors socials o terapeutes ocupacionals. Però sí, sí que considero que tenen un paper molt important en aquest àmbit. Crec que la societat encara no ens pren com professionals on la intenció és millorar el procés evolutiu de la persona, per ells som com monitors, i no, som professionals especialitzats en l'àmbit, som gent que tenim una formació que estem professionalitzant l'àmbit del lleure educatiu, perquè és una part realment important en el desenvolupament d'aquests nens, no només l'escola o el Centre Terapèutic o no només el CSMIJ, i això s'aconsegueix, per mi personalment, tenim la figura essencial de l'educador i treballador social.

9. Quina creus que és l'importància del traspàs d'informació entre escoles, famílies educadors i altres professionals? Com ho realitzes? Creus que existeix un treball en xarxa dins de l'entitat de Centre de Lleure Tu Tries?

Sí, El traspàs d'informació entre tots els agents que intervenen amb l'Infant o jove és molt important, perquè això vol dir que treballem en Xarxa, i treballem coordinadament, perquè totes les pautes, objectius que es facin amb aquest participant o amb la família siguin els mateixos, i que aquesta família es senti recolzada per diferents àmbits, crec que és molt important. En l'entitat de Tu Tries fa anys que treballem així, Nosaltres tenim un procés d'entrada aquí a l'entitat, quan ve ella personalment o se'ns deriva d'un altre recurs, es realitza una entrevista d'acollida, sobtenta tota la informació de l'Infant, però de seguida Ens posem en contacte amb els altres agents que la família ens diu, com l'escola, el CSMIJ, l'EAP, tots aquells recursos on estigui l'Infant, per poder fer una primera reunió de coordinació i explicar que fem nosaltres com entitat i que volem oferir Aquesta família i que volem treballar amb aquest infant. I Ja no només és important el xarxa de cada participant, si no, també, treball en Xarxa amb altres entitats del sector social o del lleure.

TU TRIES:

10. Quin impacte creus que ha tingut la pandèmia actual en el lleure educatiu del vostre centre?

A nivell de centre i d'activitats, Nosaltres no hem parat en cap moment, però sí que és veritat que hem tingut molta pressió de feina, molta pressió d'arribar a totes les famílies i no deixar ningú enrere, un esforç de totes les educadores, perquè totes les nostres famílies i infants estiguin atesos. Les famílies o han passat molt

malament, tenir un infant amb TEA, amb trastorn de conducta dins de casa durant tant de temps en el confinament és molt complicat, llavors des de la nostra entitat hem fet diverses accions per poder ajudar aquestes famílies, lògicament arribem a on arribem, Ja que som una entitat petita, que no tenim molts recursos, però els que tenim els fem servir per a que les nostres famílies es sentin recordades, s'ha fet seguiment telefònic, encara que no som psicòlegs, però les famílies ho necessitaven, poder dir que és el que els hi passa, s'han fet reunions amb famílies que han necessitat pautes i recursos dins de casa, Hem fet coordinació amb totes les escoles, amb el CSMIJ, i amb agents socials educatius, que no han fet res, i no és per a res, durant el confinament domiciliari, Ja que segons ells no els deixaven, i nosaltres igualment hem anat a casa dels participants, hem fet els serveis de Conciliació familiar per a les famílies, hem imprès deures i recursos i els hem repartit als nostres participants perquè puguin fer coses a casa, Hem repartir material escolar, hem fet activitats online, hem fet de tot perquè és la nostra essència, la de Tu Tries. I el fet de dir que no sóc un centre de l'ajuntament, ens dóna la llibertat de poder fer aquestes accions, Ja que ningú podia atendre aquests infants, i Hem sigut nosaltres, i hem que hem estat allà en casos molt complicats i els hi han donat el suport necessari.

11. Ha repercutit el fet de viure una pandèmia en el procés evolutiu d'algun dels vostres participants? De quina forma?

Jo diria que en alguns casos sí, On he vist més aquesta problemàtica és en l'àmbit dels TEA, on participants que tenien una bona tapa, portaven una rutina que hi havia un procés molt estable i que ja s'estava aconseguint alguns objectius, i del confinament domiciliari, hem de tenir clar que les famílies no són educadors i a les famílies els hi costa el seu mateix fill poder educar-lo per falta de recursos i eines. I han hagut joves, on no han tingut aquestes eines i malauradament han retrocedit en el seu desenvolupament. I és curiós com a vegades les pròpies famílies estan bé quan el seu fill està en un bon moment, i quan estan malament aquest infants les famílies no estan gens bé.

12. Quins aspectes positius destacaríeu de Tu Tries? i alguna debilitat?

Positivament, Jo crec que Tu Tries, ha fet una evolució cap a millor cada any, per mi els aspectes positius són la professionalització de les educadores i sobretot les ganes que tenen de treballar amb els participants de l'entitat, per mi això és el més positiu que hi ha, de la implicació de les educadores en els participants i la seva involucració amb l'entitat. a nivell d'habilitat, crec que ens hem d'acabar de formar més, ja que no ho sabem tot, però una debilitat que no ens deixa créixer és tema econòmic, que no ens deixa tirar endavant, també una altra debilitat és el tenir contractes de monitors, on a mi m'agradaria poder contractar-los com educadors que són i no com a monitors. nosaltres cada any anem lluitant perquè això no sigui així, i cada any intentem fer una millora del contracte de les treballadores de l'entitat, si podem lògicament, aquesta debilitat, ens priva de tenir professionals que estiguin qualificats en altres àmbits.

13. Quins són els reptes més importants que ha de plantejar Tu Tries per afrontar millor el seu futur?

Jo crec que un dels reptes més importants és el canvi generacional, ja que Cristina i jo com a equip directiu, arribarà un punt que no podrem més i que potser ja no podrem estar

aquí a l'entitat, també seguir formant Els professionals, per a què puguin realitzar aquestes tasques de la gerència. per mi també un repte molt important és que, siguem una associació socioeducativa legalment, amb el seu número de RESES (Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials), Per mi això seria lo ideal, ja que ajudaria a que el projecte fos més integral, i es podria donar cabuda a moltes més necessitats de les famílies. Nosaltres tenim molts projectes en ment, però per això per una banda Necessitem una estabilitat econòmica i buscar més recursos, però per altra banda, canviar la perspectiva de l'entitat, no només ser un Centre de Lleure, si no, que afrontar altres aspectes.

14. Rebeu alguna ajuda, subvenció per part de l'ajuntament de Terrassa o la Generalitat de Catalunya?

Tenim dues parts, **la primera són les quotes que paguen les famílies,** Què és una part de finançament de l'entitat, però D'altra banda també tenim **la part de subvencions per part de l'Ajuntament de Terrassa, la Diputació de Barcelona, la Generalitat. també tenim la part de premis de La Caixa o concursos que cada any participem. També amb la consononància En serveis socials, tota la part de beques per tots els projectes que realitzem. Tot això en una injecció de diners tant per l'entitat com per les famílies. Ja que la nostra idea és que cada cop en subvencionin més per nosaltres poder abaratir els costos d'aquestes famílies,** perquè cada cop treballem No només en persones amb diversitat intel·lectual, sinó també amb persones amb risc d'exclusió social.

Per acabar vui dir una dita que crec que és molt important que diu "Junts som capaços", crec que l'entitat es cent molt reflectida en aquesta dita.

Entrevista n°5:

Presentació:

Entrevista 5, tècnica en Integració social, vaig començar en l'àmbit de la diversitat funcional fa uns 8 anys,, primer a través del voluntariat i més endavant en projectes a nivell laboral. Sempre he estat professionalitzada en l'àmbit d'edat de 6 a 12 anys però també he

tingut contacte amb jove. També he participat en projectes de lleure educatiu, acció socioeducativa,...

Preguntes generals per a tots els professionals:

- 1. Feito (2008) diu que “trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir “un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció” Creus que l'àmbit de la diversitat intel·lectual es troba en una situació de vulnerabilitat. En el cas de que la resposta fos sí perquè ho creus?**

Depen de les circumstàncies en la qual sí una estratègia no funcionava amb una persona deixaven de intervenir amb ella per tal Para que tingui una vida més plena possible amb autonomia i independència. llavors jo crec que anem passant per diversos punts que s'haurien d'anar millorant progressivament per a que aquestes persones no estiguin en situació de vulnerabilitat que penso que estan actualment. primer començar a per una detecció precoç, per un diagnòstic àgil (que molts cops s'allarga), També s'haurien de millorar coses en l'àmbit d'escoles, Ja que actualment està realitzant una escolarització inclusiva que en molts casos no compta amb tots els recursos necessaris que la persona necessita, llavors això significa perdre oportunitats en edats Primerenques, per a que a Aquestes persones adquireixin estratègies que els hi serviran en la seva vida adulta. un cop arriba la tapa adolescència ens trobem tota la carga de que tot va tard i sumem la dificultat per participar en espais normalitzats relacionar-se amb iguals,... i en la etapa adulta tot lo relacionat amb la inserció laboral, i accedir a una feina per poder tenir una vida el més independent possible. crec que sí que estan en una situació de vulnerabilitat ja que d'una forma o una altra al llarg de la seva etapa de la vida les condicions que tenen no són les mateixes que tindria una persona que no tindria aquestes circumstàncies.

- 2. Creus que és important potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant així oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones? Creus que aquestes persones pateixen una exclusió social?**

Crec que és molt important, i existeix una exclusió social, no intencionada, en la majoria dels casos, ja que cada cop existeix més sensibilització, el que tendim a fer centramos en la persona i no en l'entorn i el resta de la societat, És com si la persona s'hagués d'adaptar i fer el possible com qualsevol altra persona, llavors no es posa en valor la seva diversitat,

és com adaptat sigues com el resta i llavors podràs participar, quan el que hauria de ser una mica al revés, que la societat s'adaptés, que els entorns siguin accessibles per a què realment aquesta participació en la comunitat, ja que és complicat si li demanem a la persona que sigui ella la que faci el canvi.

3. Creus que es pot considerar el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional?

Jo crec que sí, ja que al final l'educació en el lleure tant dins de l'àmbit de la diversitat funcional com en l'ordinari, és un complement de tots els altres espais de la vida familiar, escola,... llavors jo crec que sí i que a més és un espai que et permet anar molt més enllà, on s'estableix altres vincles que en els altres àmbits. i crec que és un espai molt positiu per poder avançar.

4. Creus que aquest col·lectiu pateix uns prejudicis per part de la població general? Quins efectes negatius creus que pot tenir cap a persones amb diversitat i en el seu desenvolupament personal?

Sí, ja que és o discriminació positiva o negativa. o és d'una actitud paternalista "oi mira, no li exigim tant que té el que te" o es al revés D'una forma negativa que " una persona discapacitat Sempre tenen conductes, mai s'adequa a les normes socials". d'una manera o una altra anirà en contra.

I de cara als efectes negatius que pot tenir a la persona en el desenvolupament personal en l'àmbit de la discriminació positiva com he comentat, d'on entendre que tot el que fan aquestes persones és vàlid i set Perdona pel fet de tenir una diversitat funcional, i no és així, has de ser conscient que també existeixen uns límits en els que tu t'has de moure. i de l'altra banda també se'ls jutja. Jo crec que això es solucionaria si les persones en general, Es relacionessin més obertament amb les persones amb diversitat funcional i veiessin que no només hi ha una sola persona amb un prototip sino que hi han moltes, igual que totes les persones som diverses ells també.

5. Com definiries personalment el lleure educatiu?

Penso que és una espai que el nostre de l'educació formal dona l'oportunitat de realitzar altres tipus d'aprenentatge sobretot a nivell de valors participació a la comunitat i és una oportunitat i complement totalment necessari en l'educació formal.

6. Creus que és important visibilitzar i normalitzar la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu? perquè?

crec que sí, ja que molts cops una cosa va separada de l'altra, en el nostre context no ja que aquí Terrassa hi han entitats que porten molts anys realitzant activitats amb persones amb diversitat intel·lectual i aquí doncs ja està més integrat. però en altres llocs, o és lleure educatiu o és diversitat funcional, és a dir consideren que les dues coses no són coses iguals i que no és possible. És a dir que les persones amb diversitat intel·lectual moltes vegades se les designa altres tipus de recursos més assistencials.

7. Creus que les persones amb diversitat funcional tenen més dificultat alhora d'entrar en l'àmbit del lleure educatiu que les persones ordinàries alhora d'entrar en qualsevol centre, esplai,...?

Totalment, primer pel nombre de recursos que hi han disponibles, ja que són molt inferiors als centres ordinaris. i després que en molts dels centres amb diversitat intel·lectual requereix una necessitat de suport, llavors aquesta necessitat de suport extra que podria no necessitar una altra persona sí que suposa una impediment o dificultat en el moment de poder participar. i després moltes vegades quan no necessiten el suport directament perquè hi ha més autonomia però participant d'espais ordinaris sí que costumbre a haver-hi dificultats en relació als iguals, la manera d'entendre la resta del grup cap a la persona, no jutjar-lo, i establir una relació de tu a tu, molts cops el que passa és això que el grup pren una posició de cuidar la persona que se senti bé però no consideren com una persona "normal".

A més també és una dificultat el tema dels recursos econòmics, ja que normalment accedir a serveis específics solen costar més diners, i és el que comentava, per tal de què un nen amb diversitat funcional pugui accedir a fer natació, al servei haurà de contractar a una persona especialitzada.

8. Creus que la figura de l'educador i treballador social està adquirint una gran rellevància en la societat actual en referència al lleure educatiu?

crec que és que la gent acostuma a posar en el mateix sac a integradors, educadors i treballadors socials, Com si fos el mateix. En aquest sentit considero que no es valoren les funcions concretes de cada un dels perfils, i no sé realment si això està canviant o no.

9. Quina creus que és l'importància del traspàs d'informació entre escoles, famílies educadors i altres professionals? Com ho realitzes? Creus que existeix un treball en xarxa dins de l'entitat de Centre de Lleure Tu Tries?

Crec que sí que és molt important perquè no serveix de res que en cada context s'intervingui d'una forma diferent. Sobretot si parlem dels nostres participants a tu tries, que molts cops tenen dificultats per generalitzar el que prenen en un altre context. Per tant crec que lo idoni és que totes les parts estiguin en contacte facin un traspàs d'informació i actuïn de la mateixa forma. En el nostre cas, està havent una evolució en aquest sentit, ja que anteriorment era bàsicament traspàs d'informació, és a dir, jo t'informo del que faig i de com es mou en el meu entorn tu m'informes del mateix i fi. Llavors el que estem intentant ara és anar en una línia en la que es facin acords comuns i en la que s'estableixi uns objectius comuns per treballar en els diferents contextos de la persona. Per mi això és el que és un bon treball en Xarxa, ja que si no és un traspàs d'informació que es queda en no res. Des de tu tries sí que s'està iniciant aquest procés sobretot arrel del confinament i de la situació que hem viscut, i s'estan començant a fer reunions no només pel traspàs d'informació sinó també per establir maneres d'actuar comuns objectius comuns per a que tot tingui més coherència. Cal dir que el que ha passat a tu tries, degut a la pandèmia, hi ha hagut recursos que no ens coneixen tant, o que no ens tenien tant reconeguts, que en aquest moment sí.

TU TRIES:

10. Quin impacte creus que ha tingut la pandèmia actual en el lleure educatiu del vostre centre?

En un primer moment el que va passar va ser paraitzar tot. Sí que vam estar buscant formes de com poder arribar de totes formes a famílies i participants, però clar dependent del perfil de la persona era més o menys difícil, ja que hi havien persones que es podien sumar a les activitats telemàtiques, i havia d'altres que era molt difícil, amb lo qual no vam ser capaços de poder arribar a ells. Va haver-hi molta inestabilitat, ja que

primer ens deixaven fer unes activitats i l'endemà ens les anul·laven. Per sort es va crear una plataforma de defensa del lleure amb persones amb diversitat funcional intel·lectual i a partir d'aquí es va establir un protocol propi per a què. A pesar de les restriccions els posés en valor que les persones Tenien unes necessitats que no era simplement una extraescolar, i llavors gràcies això, vam començar a protegir tot el que era el lleure educatiu. Com a Tu Tries, ens hem hagut d'adaptar a totes les restriccions i a la manera de fer les coses.

11. Ha repercutit el fet de viure una pandèmia en el procés evolutiu d'alguns dels vostres participants? De quina forma?

Jo diria que pràcticament de tots i totes, en major o menor mesura, sobretot en els que presentaven més necessitats de suport i de rutina, ja que es va trencar per complet tot el treball. Van haver-hi molts aspectes bàsics des de les accions de la vida diària i d'Autonomia que van quedar enrere, perquè clar, no podem pretendre cada cop les famílies siguin professors, monitors, educadors, terapeutes,... llavors sí va causar un gran retrocés en el procés evolutiu d'alguns participants.

també vam observar moltes famílies afectades, de fet, al llarg del confinament domiciliari, hem anat fent seguiment telefònic, i tot el que podíem. Es sentien molt desbordades, És el que dic la família estava acostumada a tenir professionals durant tot el dia, i va passar això a res. I van haver de fer un paper del qual no estaven preparats, va ser molt dur a nivell emocional i veure com el teu fill retrocedeix i no pots fer res.

12. Quins aspectes positius destacaries de Tu Tries? i alguna debilitat?

crec que un aspecte molt positiu que té l'entitat és l'equip que té, que ha arribat a tenir una estabilitat i que a partir d'aquí s'introdueixen nous perfils a través de la metodologia que hem anat creant. Crec que a dia d'avui hem evolucionat a un altre molt diferent hi hem anat aprenent, i establint una metodologia molt clara, i que en els diferents projectes està estructurada i es traspasa així a l'equip, Per això crec que és molt positiu ja que no és variable, nosaltres intervenim donant forma i està tot molt clar, en saber que fer i com actuen els professionals d'aquests projectes. També, les ganes de fer coses noves cada

dia, observem una necessitat i la intentem cobrir, no ens volem estancar, sinó sempre, mirar de la forma en la que podem evolucionar, com adaptar-nos a una situació en concret. Que a la vegada també és una debilitat, ja que ens llancem a la piscina i volem assumir més del que realment podem assumir per volum de treball.

13. En quin programa o projecte participas actualment en Tu Tries?

Coordinadora del centre diari, Espai Terapèutic, educadora en l'esplai dels dissabtes, també he coordinat Casals i el programa d'auxiliar de monitors.

14. Quines funcions consideres més destacables a l'hora de treballar amb persones amb diversitat intel·lectual? Tens alguna metodologia pròpia d'intervenció? Quins recursos sols utilitzar?

El que has de fer principalment és adaptat a la persona que tens davant, vull dir, **cada persona és un món independentment del seu diagnòstic o de les seves circumstàncies, llavors jo personalment el que faig,** amb les diferents estratègies que tinc i models d'actuar de tot el temps que porto en aquest àmbit, és veure pots fer la persona tingui la resposta que jo espero d'ella i de com em puc vincular a ella, **com he dit és en funció de la persona.** és Una de les coses que els educadors han de tenir, el saber adaptar-se a la persona. Depenent amb la persona que estiguis intervindràs d'una forma o una altre, en certs casos seràs més permissiu i en altres més autoritari. A més també és molt important saber com coordinar i gestionar els equips i equilibrar-los, per a què cada persona pugui aportar el seu punt fort en la intervenció.

15. Perquè en el projecte de esplai diari, es va decidir canviar el nom per a centre diari?

Ho vam decidir perquè ens vam donar compte de que el projecte estava agafant una estructura molt concreta. I ens vam trobar que a vegades, que ens preniem com un Esplai que feien extraescolars. i nosaltres realment el que fem és anar molt més enllà, és a dir, que sigui un espai que beneficia en el benestar de la persona i que es treballin objectius bàsics per aquella persona i el que volem és fer-ho amb coordinació amb tots els altres recursos que hi participa. Llavors també ens vam donar compte que a nivell de diversitat era com anar a l'esplai a passar l'estona, llavors no, ja que estaven actuant d'una forma

molt metòdica, amb una metodologia marcada, i per tant no era un Esplai on es ve a fer activitats o jocs, sinó que estem agafant totes les formes motivadores de les activitats i treballant d'una forma molt concreta i molt sistemàtica. Per això vam creure que el nom de centre diari seria un bon nom per donar a entendre, aquesta metodologia estructurada, la professionalització de l'equip i com intervenim des d'aquí

16. Quins són els reptes més importants que ha de plantejar Tu Tries per afrontar millor el seu futur?

Ens trobem en que l'entitat ha crescut molt en aquest temps, i que igual els recursos, no han crescut igual que l'entitat, Llavors ara mateix ens trobem en que hi han persones que han de fer moltes funcions, perquè no podríem tampoc posar gent nova que es pogués encarregar d'aquestes funcions pròpiament, ja No parlo de projectes o d'intervenció Directa, sinó de l'estructura de l'entitat. Tenim actualment dos persones a gerència que s'encarreguen dels recursos humans de l'economia, presentacions de projectes, a la elaboració, recaptació de fons,... El repte primordial que hauria de tenir és incorporar a l'equip gent especialitzada en aquests àmbits que he comentat.

Entrevista nº6:

Presentació:

Entrevista 6, 22 anys, es dedica a la teràpia ocupacional especialitzant-se actualment en l'àmbit de la salut mental, fa 5 any que es dedica en l'àmbit de diversitat funcional col·laborant en diferents projectes en l'entitat Tu Tries. Té experiència en l'àmbit hospitalari i àmbit residencial juntament amb diferents projectes de l'Ajuntament de Barcelona.

- 1. Feito (2008) diu que “trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir “un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció” Creus que l'àmbit de la diversitat intel·lectual es troba en una situació de vulnerabilitat. En el cas de que la resposta fos si perquè ho creus?**

Si, és a dir, per diversos factors, es troba en una situació de vulnerabilitat degut a que en primer lloc, si parlem de factors externs, l'estigma crec que juga en un factor clau degut a que sempre s'ha tingut una imatge infantil en aquest àmbit, l'estigma i la desinformació juguen en un factor inhibidor del seu desenvolupament. A part d'això, les persones amb diversitat intel·lectual no tenen les mateixes oportunitats d'accedir a recursos, estratègies o serveis que altres persones sense cap diagnòstic de diversitat intel·lectual. De manera que, una part de la societat és la que provoca que aquestes persones es trobin en una situació de vulnerabilitat i no tant les seves dificultats o mancances.

- 2. Creus que és important potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant així oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones? Creus que aquestes persones pateixen una exclusió social?**

Si que crec que és important que participin en un espai comunitari en entorns "normalitzats" és a dir, que puguin anar a un parc amb total normalitat o a la discoteca com un altre jove. També crec que segons quins perfils, participaran en unes activitats on no requeriran un suport extern, per les seves condicions i característiques, físiques psíquiques i conductuals. De fet es una forma de visibilitzar el col·lectiu i de reduir l'estigma envers aquest. Tot i així si que considero que aquest col·lectiu pateixen una exclusió social.

- 3. Creus que es pot considerar el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional?**

Si, el lleure no deixa de ser un espai socioeducatiu en el que nosaltres com a professionals estem inculcant una sèrie de valors i estem educant però en un context a través d'activitats més lúdiques, activitats que siguin significatives pels nois i noies, de manera que no es tan com un cole on van aprendre certes coses per que es el que toca, si no, que en l'àmbit del lleure tinc un ventall més ampli per poder treballar amb aquest col·lectiu

- 4. Creus que aquest col·lectiu pateix uns prejudicis per part de la població general? Quins efectes negatius creus que pot tenir cap a persones amb diversitat i en el seu desenvolupament personal?**

Crec que si, sense anar més lluny, divendres passat vam anar a un parc i hi havien 30 nens jugant quan un dels nostres nois va començar a plorar i donar-se cops de cap, en aquell moment les famílies que hi havien allà ens van tatxar de males persones i que no estem fent la nostre tasca correctament dient-nos coses molt desagradables, ara bé, quan aquest infant amb un trastorn de conducta a part de la diversitat intel·lectual, va anar i va donar dues patades a nens de mares que les havien estat criticant, llavors la cosa va canviar.

A més els efectes negatius que pot patir la persona en el seu desenvolupament es pot observar en aquelles persones pateixen una diversitat intel·lectual més lleu. Penso amb el grup d'oci nocturn en el que treballa i ells son conscients de que la gent els mira malament o de que la gent li fa comentaris, o que la gent es riu. Tot això l'únic que fa es crear inseguretats i que es cohibeixin en entorns naturals i comunitaris on s'haurien de sentir lliures d'expressar-se.

5. Com definiries personalment el lleure educatiu?

De lleure educatiu només puc explicar aquell relacionat en la diversitat funcional, però, al final el lleure educatiu és un espai on joves i infants gaudeixen realitzant activitats significatives per ells, que les educadores i educadors han pensat i proposat pensant en els seus interessos i a través d'aquestes, es treballen valors i creixement personal dels diferents participants del grup.

6. Creus que és important visibilitzar i normalitzar la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu? perquè?

Crec que sí que és important, sobretot quan s'insistia a nivell d'activitats a fer-les conjuntes amb altres entitats ordinaires o altres centres amb persones amb diversitat intel·lectual. Seguint el fil del ja comentat fins ara, repercuteix directament en l'estigma sobre la gent i la desconeixença i en segon lloc influeix en els nois i noies ja que si pateixen menys estigmes i menys prejudicis cap a ells es poden desenvolupar millor. Per tant visibilitzant el col·lectiu, tothom surt beneficiat

7. Creus que les persones amb diversitat funcional tenen més dificultat alhora d'entrar en l'àmbit del lleure educatiu que les persones ordinàries alhora d'entrar en qualsevol centre, esplai,...?

També ho crec, per diversos factors. En un esplai ordinari, segurament els monitors i monitores seran els joves que han pujat de sempre a l'esplai i la formació és el realitzar la titulació de monitor/a o director/a. De manera que formació específica per a persones amb diversitat intel·lectual, per poder atendre les necessitats específiques d'aquest no la tindran. En segons a quin esplai podran acollit aquest infant, però no li poden donar l'atenció que la persona necessita per al seu desenvolupament integral. Ara bé també podem parlar de les necessitats econòmiques ja que les famílies que tenen nens i nenes amb diversitat intel·lectual necessiten més recursos econòmics, productes de suport o ajudes que facilitin el seu desenvolupament en el dia a dia. Un fill amb una diversitat intel·lectual costa més que un fill ordinari habitualment. El nostre servei de dissabte, les famílies no poden optar a beca, perquè els serveis social no ofereixen beques per aquest servei. De manera que ja esta restringint a persones amb diversitat intel·lectual i a part tenir un nivell econòmic com per poder pagar la cuota trimestral

8. Creus que la figura de l'educador i treballador social està adquirint una gran rellevància en la societat actual en referència al lleure educatiu?

Des del desconeixement, de la figura del educador i treballador social, ja que jo he treballat amb treballadors socials en l'àmbit hospitalari i el servei de rehabilitació comunitària, **penso que en el col·lectiu del risc d'exclusió social amb persones ordinàries sí que està agafant una gran rellevància aquesta figura però en l'àmbit de la diversitat intel·lectual no tanta. És a dir, en el món del lleure en general crec que sí, però en uns col·lectius més que d'altres.**

9. Quina creus que és l'importància del traspàs d'informació entre escoles, famílies educadors i altres professionals? Com ho realitzes? Creus que existeix un treball en xarxa dins de l'entitat de Centre de Lleure Tu Tries?

Crec 100% en el treball en xarxa amb el bon traspàs d'informació, de manera que un cop coneixem a un nou infant, sempre es realitza una coordinació amb l'escola i amb altres recursos que assisteix com per exemple, amb el CSMIJ, comptant també amb que els pares ens expliquin la personalitat del nen o nena. Un cop la persona ja està vinculada i ja la coneixem, s'estableixen unes pautes i objectius a treballat amb ell i s'aniran revisant periòdicament. A l'hora de revisar-les, sempre realitzem una coordinació amb la seva escola periòdicament per tal de facilitar el desenvolupament de l'infant. Amb les famílies el traspàs sa de fer diàriament si fa falta es realitzen reunions.

El treball en xarxa cada cop s'està aconseguint més, sobre tot per a que certes escoles considerin la nostre tasca la importància que es mereix.

10. Quin impacte ha tingut la pandèmia actual en el lleure educatiu del vostre centre?

Seguint una mica amb el que estava dient, l'impacte de la pandèmia a nivell de treball en xarxa ha tingut un efecte molt positiu perquè totes les escoles s'han posat en contacte amb nosaltres, per tal de poder proporcionar ajuda durant en el confinament domiciliari i arrel d'això, la coordinació i el contacte amb les famílies ha sigut molt més fàcil, fent possible visibilitzant la nostre tasca. A part d'això l'impacte de la pandèmia, directament en els infants i joves, en certa manera ha dificultat molt el nostre treball, ja que si ens regim per les mesures sanitàries per la contenció del COVID, el tema de portar mascareta, a nosaltres ens repercuteix molt a l'hora de comunicar-nos i de poder comprendrens entre nosaltres, moltes de les activitats que a les participants els hi agradaven ara mateix no es poden dur a terme per les mesures sanitàries. A sigut un factor molt restrictiu a l'hora de poder fer activitats i sobretot fer activitats en la comunitat, però per altre banda, ha afectat positivament en la visibilització de la nostre tasca.

11. Ha repercutit el fet de viure una pandèmia en el procés evolutiu d'algun dels vostres participants? De quina forma?

La majoria d'infants i joves en l'estiu passat, just després del confinament domiciliari, estaven molt desregulats a nivell sensorial, amb tendències disruptives que habitualment no tenien, un 90% de participants van fer un pas enrere, en quan a hàbits, comunicació, també el **mal ús de les tecnologies per part de les famílies, ja que es troben sense recursos i l'única manera de reconduir-ho era a través de les tecnologies. Per això totes aquestes noves conductes han estat difícils de poder reconduir.**

12. Quins aspectes positius destacaries de Tu Tries? i alguna debilitat?

Com a aspectes positius, l'entitat, fa 10 anys que existeix però, en els últims 4 anys, crec que ha crescut exponencialment poden acollir molts més infants i joves i donant una atenció realment molt bona. Actualment disposa de professionals molt ben qualificats tot i que **no treballen segons el conveni que marca la seva professió, tothom és monitor i monitora.** En general el treball de Tu Tries cap als infants i famílies és molt bo, es dona molt bona atenció realitzant un acompanyament sempre que es requereixi. Com aspectes de debilitats a part dels contractes que he dit, també va lligat amb **els drets laborals, per exemple, jo fa 5 anys que estic treballant a Tu Tries, segueixo tenint un contracte d'obra i servei quan hauria de ser un contracte amb indefinit discontinu o indefinit. I a part jo no he vist cap dia de vacances i quan he d'anar al metge no pot ser en horari laboral, me les he d'apanyar per no estar allà i si no, no anar al metge,** és a dir a nivell de condicions laborals a nivell de drets laborals no s'està gestionant bé, ja que es una entitat que fins fa poc treballava des del voluntariat i és una feina molt vocacional i **crec que s'abusa d'aquest aspecte.**

13. En quin programa o projecte participas actualment en Tu Tries?

Actualment participo en el centre diari, esplai de dissabtes, l'oci nocturn que son activitats que es realitzen de 19:30 a 21:30 limitant l'horari pel toc de queda, en el que es realitzen activitats amb joves com anar a sopar, anar a la discoteca, anar al teatre i activitats per la comunitat d'oci que realitzen els joves. Després també sóc la coordinadora dels projectes respir, on ofereix un període de temps, normalment de 2 o 3 dies, per tal de facilitar de que les famílies puguin conciliar la seva vida laboral, familiar,... De manera que les participants van 2 o 3 dies a una casa de colònies o hotel i durant l'estada realitzen activitats lúdiques i de lleure pensades per les educadores.

14. Quines funcions consideres més destacables a l'hora de treballar amb persones amb diversitat intel·lectual? Tens alguna metodologia pròpia d'intervenció? Quins recursos sols utilitzar?

De cara als recursos a utilitzar, realment en tots els nois i nois que treballo, **els recursos que utilitzo son coses significatives per ells , és a dir, la metodologia i recursos, coneixent les característiques dels infants a l'hora de comunicar-se i conèixer també les seves preferències,** adapto la meua forma de treballar o l'activitat que es durà a terme amb la persona amb la que estic. Sempre treballant des de l'activitat significativa.

Em considero, una persona que a l'hora de dinamitzar solc ser mes extrovertida i és quan em sento més agust. Però sí que es cert que treballem amb alguns perfils que necessiten

uns límits clars, tot i que això no vol dir no intervenir des de una actuació d'autoritarisme, de forma asertiva i forma clara i concisa, crec que aconseguixo millors resultats que no pas sent directiva.

Per acabar l'entrevista vui dir que considero que algo a treballar en l'àmbit del lleure educatiu de la diversitat intel·lectual si que es cert que s'hauria de professionalitzar, on els professionals que estem titulats, exercim i poguem desenvolupar la nostre tasca amb bones condicions, amb un bon reconeixement professional juntament amb les valoracions.

Entrevista nº7:

Presentació:

Entrevistada 7 sóc logopeda, actualment Treballo en dos centres privats i estic acabant els estudis de psicologia. cal dir també que tinc experiència en l'àmbit de la diversitat intel·lectual.

- 1. Feito (2008) diu que “trobar-se en una situació de vulnerabilitat suposa patir “un clima o unes condicions desfavorables que exposen les persones a més riscos, a situacions de manca de poder o control, a la impossibilitat de canviar les seves circumstàncies i, per tant, a la desprotecció” Creus que l'àmbit de la diversitat intel·lectual es troba en una situació de vulnerabilitat. En el cas de que la resposta fos si perquè ho creus?**

Estic totalment d'acord ja que En aquest col·lectiu **no hi han els recursos suficients ni recolzament a les famílies** Per aquestes persones amb diversitat funcional tinguin un bon desenvolupament Per tant sí que crec que és un col·lectiu totalment vulnerable.

- 2. Creus que és important potenciar i promoure la presència i la participació de les persones amb diversitat intel·lectual en una comunitat, facilitant així oportunitats de compartir espais, temps i activitats de lleure amb altres persones? Creus que aquestes persones pateixen una exclusió social?**

Mira et dic sincerament que es beneficiarien tant les persones amb diversitat funcional Com les persones d'una societat ordinària, quan compartim tots ens beneficiem No importa si tens alguna diversitat o no tens cap o tens mal a la cama o no el tens quan és un fet de compartir tothom s'enriqueix. en referència al perquè crec que pateixen una exclusió social és perquè la societat en **la que vivim crec que no està suficientment educada, no té coneixement del que és del que suposa i del que no suposa també.**

3. Creus que es pot considerar el lleure com un àmbit de pensament, acció i intervenció per aconseguir millorar la situació del col·lectiu de la diversitat funcional?

I tant que sí el lleure educatiu no és només un aprenentatge i que no només és un joc i ja està, sinó que a més t'enriqueixen valors, valors que molts dels casos no en tenim i jo també m'hi incloc

4. Creus que aquest col·lectiu pateix uns prejudicis per part de la població general? Quins efectes negatius creus que pot tenir cap a persones amb diversitat i en el seu desenvolupament personal?

si se'ls limita si, totalment, de fet afecta en tot el seu desenvolupament personal En les emocions les seves capacitats el seu futur en tot, és a dir, m'incloc també Tenint interioritzat certs arguments Que no ens fixem en els altres.

5. Com definiries personalment el lleure educatiu?

Crec que és un espai lliure on A part de divertir-se o Aprendre d'una forma diferent a la que està Escandalitzada Socialment per així dir-ho.

6. Creus que és important visibilitzar i normalitzar la diversitat intel·lectual i el lleure educatiu? perquè?

Per començar per canviar els prejudicis És el que comentava una miqueta abans Sobre educar a la societat Respecte el que és realment una diversitat intel·lectual.

7. Creus que les persones amb diversitat funcional tenen més dificultat alhora d'entrar en l'àmbit del lleure educatiu que les persones ordinàries alhora d'entrar en qualsevol centre, esplai,...?

Totalment, Sempre es fiquen límits No només en els trets físics sinó també potser per manca de recursos sempre educatiu en aquell espai de lleure a vegades falten molts recursos i crec que els limita molt Ja sigui per la falta de recursos i per moltes coses més. També cal dir que el fet de tenir un fill amb diversitat intel·lectual et surt més car que tenir un fill ordinari De fet hauria de ser una cosa que l'Estat a la societat de normalitzar i de fet és molt més car els recursos material Bueno i què després que les persones amb diversitat intel·lectual Doncs potser necessiten d'un especialista d'una logopeda d'un psicòleg Per treballar certs àmbits en el seu desenvolupament i això té un cost evidentment la part econòmica afecta tot i queda dir que amb amor i enseny s'aconsegueix.

8. Creus que la figura de l'educador i treballador social està adquirint una gran rellevància en la societat actual en referència al lleure educatiu?

Sí sí totalment ja que ajuden a sortir del estàndard i el normalitzat de com aprendre les coses i com penso les coses, els coneixements que altres persones manquem pot aportar-hi pot ajudar moltíssim en persones amb diversitat funcional i en el seu estat. De fet considero que la vostra tasca com a Educadors socials No està gens reconeguda en la societat en la que vivim

9. Quina creus que és l'importància del traspàs d'informació entre escoles, famílies educadors i altres professionals?

És essencial quan tots estem connectats i parlem de com podem ajudar aquesta persona La veritat és que és tot molt més fàcil si jo com a logopeda parlo amb l'escola i no m'ha explicat les dificultats Que presenta l'Infant Jo no podré certificar que estic fent bé el meu treball Doncs el mateix amb el lleure educatiu i l'educació social I el fet de poder anar tots a una és totalment essencial.

10. Creus que ha repercutit el fet de viure una pandèmia en el procés evolutiu de les persones amb diversitat intel·lectual? De quina forma?

Jo sobretot ho he observat amb la necessitat de carinyo i d'altra banda amb els recursos dels nois, Ens hem hagut d'adaptar a les formacions online i adaptacions online. He pogut observar un estancament d'algunes persones Que ara estem tornant a reprendre. De fet jo com a logopeda sí que he tingut molts pacients que he notat un retrocediment molt important Ja que la tasca de logopeda en molts casos no es pot realitzar de forma on-line sinó que ha de ser presencial. També sóc partidària de poder ensenyar a les famílies com han de intervenir amb el seu fill perquè ens trobem que en molts casos les pròpies famílies no saben com intervenir amb els seus fills No vull acusar directament a les famílies ja que si ho fan o fan alguna cosa és sense voler o amb l'objectiu de voler ajudar a l'Infant i no es donen compte que molts cops estan repercutint en el desenvolupament del nen però sense voler sense donar-se compte i és per això per la que estem als professionals De fet jo personalment amb molts cops preferiria fer una teràpia amb la família que no pas amb la persona afectada hem de pensar que nosaltres estem només unes hores però la família està les 24 hores del dia amb ells.

11. Creus que és positiu que les diferents entitats realitzin diferents activitats amb centres ordinaris? Creus que és positiva la inclusió de joves amb diversitat amb joves ordinaris?

sí a totes dues perquè com he dit abans totes les persones enriqueixem de les persones Jo no faria diferències entre diversitats i enriqueix-nos de totes les persones en general com Tota persona normal. sí que he de dir que hi han pocs centres que vulguin realitzar aquests serveis no de voler incloure en les seves activitats Doncs altres col·lectius que les que hi han fan molt bé però considero que haurien d'haver-hi moltes més.

Penso que és un tema que fins socialment no avanci i l'educació socials no abans i serà una mica complicat que la vostra professió sigui ben reconeguda i ben valorada tal i com es mereix per sort Cada cop ens trobem en més espais on la participació d'educadors i educadores socials és major tot i així encara falta moltíssim per fer socialment parlant Quan lo social estigui molt més interioritzat segurament li donarem més valor Aquesta figura i el reconeixement que es mereix.

